

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

**Sevgili Öğrencilerimiz ders notlarımız
ösym müfredatına uygun hazırlanmıştır.
İçeriğinde konu özetleri mevcuttur. Soru
bankası- denemeler ve videolar ile
destekleyerek çalışmanız daha kapsamlı ,
daha detaylı hale getirebilirsiniz
isterseniz. Tüm sınav sürecinizde
yanındayız. İyi çalışmalar dileriz.**

COĞRAFYA

COĞRAFYA

İçerik emek verilerek hazırlanmıştır. İkinci kişilerle, gruplarla paylaşım izniniz yoktur. Lütfen paylaşım yapmayınız. Emeğe saygı göstermenizi rica ediyoruz.

Bu kitabın her türlü yayın hakkı ve içeriği yazara aittir. Tanıtım amacıyla kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayınlanamaz ve dağıtılamaz.

**BUKLE
AKADEMİ
YAYINLARI**

Coğrafi Konum

MATEMATİK (MUTLAK) KONUM:

- Dünya üzerindeki bir alanın Ekvatora ve Başlangıç Meridyenine göre konumunu ifade eder. Türkiye 36 kuzey enlemi ile 42 kuzey enlemi arasında ve 26 doğu boylamı ile 45 doğu boylamı arasında yer alır

TÜRKİYE'NİN MUTLAK KONUMU

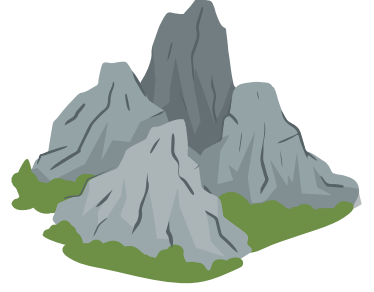
- Türkiye Kuzey Yarım Kürede yer alır.

- Güneş ısınlarının yere düşme açısı azalır
- Sıcaklık azalır
- Cisimlerin gölge boyu uzar
- Deniz suyu tuzluluk oranı azalır
- Kalıcı kar sınırı deniz seviyesine yaklaşıp
- Güneşin doğuş ve batış süresi uzar
- Kalıcı kar sınırı deniz seviyesine yaklaşıp
- Üzerinden geçen paralel dairelerinin boyları kısalmı

Türkiye'nin aynı anda dört mevsim özelliklerinin yaşanması özel (göreceli) konumun sonucudur

- Türkiye orta enlemlerde yer alır. Bu nedenle 4 mevsim belirgindir
- Türkiye'nin doğusu ve batısı arası yerel saat farkı 76 dk
- Türkiye'nin güneyi ve kuzeyi arası kus ucu mu uzaklık yaklaşık 666 km
- Doğusunda yerel saat ileri, batısında geridir
- Ülkemizin doğusunda güneş önce doğar ve önce batar
- Türkiye 2. ve 3. saat diliminde kalır.
- Batı rüzgarlarının etkisinde kalır
- Cephe yağışları görülür
- Dağların güney yamaçları bakıda kalır

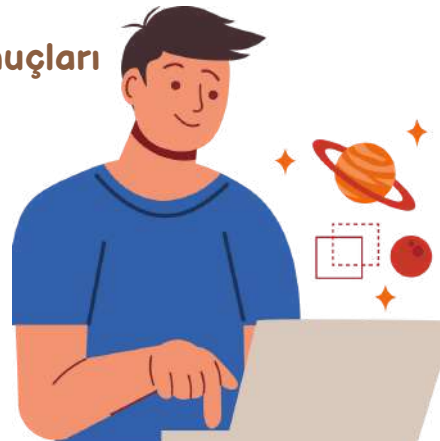

TÜRKİYE'NİN GÖRECELİ KONUMU

- Asya, Afrika ve Avrupa kıtalarının birbirine en yakın olduğu yerde bulunur.
- Enerji koridoru açısından önemli bir konumdadır
- Karadeniz'in çıkış noktaları olan İstanbul Boğazı ve Çanakkale Boğazı'na sahiptir.
- Üç tarafı denizlerle çevrili bir yarımada dır.
- Deprem riski ve sıcak su kaynakları fazladır
- Yükselti ortalaması fazladır.
- Farklı alanlarda aynı anda, farklı mevsim özellikleri etkilidir.

Türkiye'nin Yengeç Dönencesinin Kuzeyinde Bulunmasının Sonuçları

- Güneş ışınları zaman dik açıyla gelmez
- Gölge yıl boyunca kuzeye düşer
- Gölge boyu hiçbir zaman sıfır olmaz
- Gölge öğle vakti daima güneyden gelir

GÜNEY YAMAÇLARDA:

- Karlar daha erken erir
- Sıcak olduğu için yerleşmeler her zaman fazladır
- Bitkiler erken olgunlaşır
- Sıcaklık yüksektir
- Sel riski vardır (olumsuz bir sonuç)

TÜRKİYE'NİN KUZHEY YARIM KÜREDE YER ALMASININ SONUÇLARI

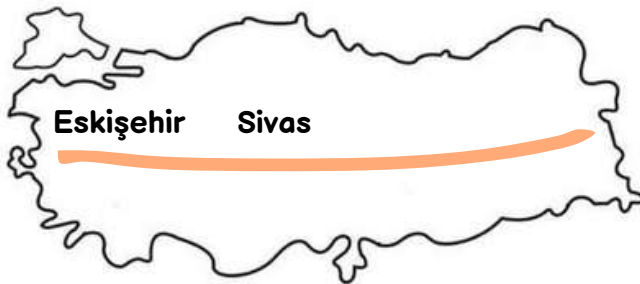
Güneyden kuzeye doğru gidildikçe:

- Güneş ışınlarının geliş açısı daralır
- Gölge boyu uzar
- Sıcaklık azalır
- Buharlaşıma azalır
- Denizlerin tuzluluğu azalır
- Tarım ürünlerinin olgunlaşma süresi uzar
- Deniz turizmi süresi kısalır
- Karın yerde kalma süresi uzar
- Çizgisel hız azalır
- Alacakaranlık süresi uzar
- Gece gündüz arasındaki süre farkı artar
- Meridyenler arası mesafe azalır

AYNI ENLEM ÜZERİNDE BULUNAN BÜTÜN MERKEZLERDE:

- Güneş ışınlarının geliş açısı aynıdır
- Dünyanın eksen etrafındaki dönüş hızı aynıdır
- Yılın herhangi döneminde yaşanan gece-gündüz süreleri ve süre farkları aynıdır
- Güneş ışınlarının atmosferde kat ettiği yol tutulma oranı aynıdır

Türkiye'de Görülen Mevsimler

21 MART (EKİNOKS)

- İlkbahar başlar
- Gece gündüz süreleri eşittir
- Bu tarihten sonra gündüzler geceden daha uzun olmaya başlar
- Aynı boylam üzerindeki noktalarda güneş aynı anda doğar ve batar

21 HAZİRAN:

- Yaz mevsimi başlar
- Güneş ışınlarını alabileceği en büyük açı ile alır
- En uzun gündüz yaşanır
- Bu tarihten sonra gündüzler kısalmaya başlar
- Güneş ışınlarının geliş açısı en büyük, gölge boyu en kısadır
- Bu tarihten sonra gündüzler kısalmaya, geceler uzamaya başlar.

23 EYLÜL:

- Sonbahar başlar
- Gece- gündüz süreleri eşittir
- Bu tarihten sonra geceler, gündüzlerden daha uzun olmaya başlar
- Aynı boylam üzerindeki yerlerde güneş aynı anda doğar ve batar

21 ARALIK:

- Kış başlar
- Güneş ışınlarını alabileceği en eğik açı ile alır
- En uzun gece yaşanır
- Bu tarihten sonra gündüzler uzamaya başlar
- Bu tarihten 21 Mart'a kadar geceler gündüzler uzundur
- Yıl içindeki en uzun gölge boyu ölçülür

Yazın kuzeye, kışın güneye doğru gidildikçe gündüz uzar

BOYLAM ETKİSİ

Türkiye 26-45 Doğu boylamlarındadır. Bu nedenle;

- Başlangıç boylamının doğusundadır
- Yerel saati başlangıç boylamından ileridir
- En doğusu ile en batısı arasında 76 dk zaman farkı vardır

YEREL SAAT:

Doğuda güneş erken doğduğundan yerel saat ileridedir

DIKKAT:

Osmanlı'nın başlangıç boylamı Ayasofya'nın kubbesinden geçer

Aynı boylam üzerinde tüm merkezlerde;

- Yerel saat aynıdır
- Gün içinde gölge boylarının en kısa olduğu an aynıdır
- Öğle vakti aynıdır
- Güneş yalnızca ekinokslarda aynı anda doğar ve batar

ÖZEL (GÖRECELİ) KONUM

Enlem ile açıklanamayan durumlar:

Yer Sekilleri:

- Kısa mesafede değişir

Karasallık:

- Erken ısınır
- Erken soğur
- Sıcaklık farkı azdır
- Aşırı ısınır
- Aşırı soğur

Yükselti:

- Batıdan doğuya yükselti artar. Bu nedenle;
- Sıcaklık azalır.
- Karın yerde kalma süresi uzar
- Yerleşme üst sınırı yüksektir
- Tarım ürünü olgunlaşma süresi uzar

YER SEKİLLERİNİ OLUSTURAN KUVVETLER

İÇ KUVVETLER:

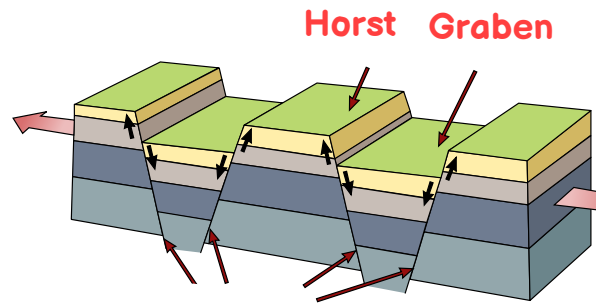
İç kuvvet; enerjisini magmadan alan, Dünya üzerinde yükselti farklarını ortaya çıkaran, yapıcı etkiye sahip kuvvetlere denir

İç kuvvetlerin oluşum sürecinde yerkabuğunda meydana gelen hareketlere tektonik hareket denir

OROJENEZ:

- Dış kuvvetler tarafından aşındırılan malzemeler deniz, göl vb. çukur yerlerde birikir. Tortul tabakalar yan basınçlara uğrayarak sıkıştırılır. Bunun sonucunda kıvrım ve kırık dağları oluşur

Esnekliğini yitirmiş sert yapıdaki tortul tabakalar yan basınçlara uğradıklarında kırılmaya uğrar ve kırık dağları oluşur. Kırılma sonucu tabakaların dikey yönde yer değiştirmesiyle oluşan yükseltilere Horst, alçalan kısımlara Grabendenir.

EPIROJENEZ:

- Buzul seviyesindeki değişimler de epirojenezden olabilmektedir.
- Türkiyede yaşanan epirojenez olayların sonucunda:

- Anadolu yarımadası yükselmektedir
- Karadeniz ve Akdeniz alçalmaktadır
- Batı Anadolu ve Ege Denizi çökmektedir

VOLKANİZMA

Magmanın yeryüzüne çıkması veya yeryüzüne yakın yerlere kadar sokulmasına volkanizma denir.

DERİNLİK VOLKANİZMASI:

- Yer kabuğunun içerisindeki çatlak ve boşluklara sokulan magmanın yeryüzüne ulaşamaması sonucu derinlik volkanizması meydana gelir.

BATOLİT

Magmanın çok geniş alanlarda yavaş yavaş soğumasıyla derinlik kayalarından oluşan kubbe biçimindeki şekillerdir

- Batolit en güzel örneğidir (Uludağ)

YÜZEY VOLKANİZMASI

- Magmanın yeryüzüne ulaşmasıyla oluşur ve bu esnada yeryüzüne katı, sıvı ve gaz halde maddeler çıkar
- Volkan konisi
- Krater
- Koldera
- Maar

DEPREMLER

Yer kabuğunda çeşitli nedenlerle meydana gelen kısa süreli sarsıntılar olarak tanımlanan deprem, çevreye dalgalar halinde yayılış gösterir. Depremi kaydeden ve büyüklüğünü ölçen alete sismograf denir

Yerkabuğu hareketleri sırasında meydana gelen kırıklara fay denir. Fay hatları boyunca yeryüzünde; çatlaklar, yarıklar, çukurluklar ve heyelanlar oluşur. Ve buralarda deprem riski fazladır

- Anadolu kıtaları tarafından sıkıştırılması sonucunda üç büyük fay oluşturulmuştur.
- Kuzey anadolu fay hattı, Doğu anadolu fay hattı, Batı anadolu fay hattıdır. Bu faylanmalar sonucunda tektonik ova ve göl oluşmuştur

DİŞ KUVVETLER

- Türkiye'nin bugünkü görünümüne gelmesinde en etkili dış kuvvet akarsulardır
- Kurak ve yarı kurak iklim bölgesinde en etkili dış kuvvet rüzgarlardır
- Buzullar Türkiye'nin şekillenmesinde en az etkili dış kuvvettir

RÜZGARLARIN ETKİLİ OLDUĞU YERLERDE:

- Kurak veya yarı kurak iklim özellikleri görülür.
- Yağış miktarı azdır.
- Bitki örtüsü seyrek.
- Günlük sıcaklık farkı fazladır.
- Fiziksel çözülme yaygındır.
- Güneşlenme süresi fazladır.

TÜRKİYE'DE JEOLojİK ZAMANLAR

1. Jeolojik Zaman (PALEOZOİK)

- Türkiye'nin temelleri bu dönemde atılmıştır
- Masif araziler oluştu. Masif araziler yaşlı arazilerdir. Deprem riskinin az olduğu arazilerdir.
- Yıldız
- Kırşehir
- Bitlis
- Mardin
- Menteşe

• Bu alanlar fay hatlarının ve deprem riskinin az olduğu sıcak su kaynaklarının az bulunduğu hareketliliğini kaybetmiş alanlardır

2. Jeolojik Zaman (MEZOZOİK)

- Dış kuvvetlerin aşındırarak taşıdığı malzemelerin Teftis Denizi'nin tabanında birikerek çok kalın tortu kütleleri oluşturduğu dönemdir

3. Jeolojik Zaman (SENOZOİK)

- Anadolu'nun büyük kısmı kara haline gelmiştir
- Alp orojenezi (dağ oluşumu) yaşanmıştır. Ülkemizde Toroslar ve Kuzey Anadolu Dağları oluşmuştur
- Türkiye'nin iç kesimleri göllerle kaplanmıştır
- Petrol, linyit, bor ve tuz yatakları oluşmuştur
- Günümüzdeki volkanik dağların çoğunluğu bu dönem oluşmuştur
- Ana fay kuşakları oluşmuştur
- Ege'nin horst- graben sistemi oluşmuştur
- Anadolu epirojenik hareket sonucu toptan yükselmeye başladı

4. Jeolojik Zaman:

- Ege'de karasıl çökmüştür
- Karadeniz deniz olmuştur
- İstanbul ve Çanakkale Boğazı oluşmuştur
- Anadolu 4 kez buzullaştı

TÜRKİYE'NİN DAGLARI

- Türkiye'deki dağlar Alp-Himalaya Dağ Kuşağı üzerinde yer alır.
- Ülkemizdeki dağlar genel olarak doğu batı doğrultusunda uzanır.
- Dağların büyük bölümü, levhaların tortul tabakaları sıkışması ve bunun sonucunda kıvrılan kütlelerin yükselmesiyle oluşmuştur

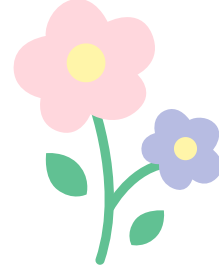
KIVRIM DAGLAR:

- Kuzeyde Kuzey Anadolu Dağları
- Toros Dağları
- Doğu- Batı yönlü uzanış gösteren bu dağlar kıyıya paraleldir

- Küre
- Yıldız
- Köroğlu
- Ilgaz
- Sultan
- Giresun
- Canik
- Geyik
- Mercan
- Aladağlar
- Bey

Dağların Kıyıya Paralel Uzandığı Yerlerde:

- Kıyılar oldukça sadedir
- Delta oluşumu zor, falez oluşumu kolaydır
- Yağış miktarı fazladır
- Kıyı ile iç kesimler arasında iklim ve bitki örtüsü farkı oluşur
- Kıyı ile iç kesimler arasında ulaşım güç ve maliyetlidir
- Boyuna kıyılar görülür

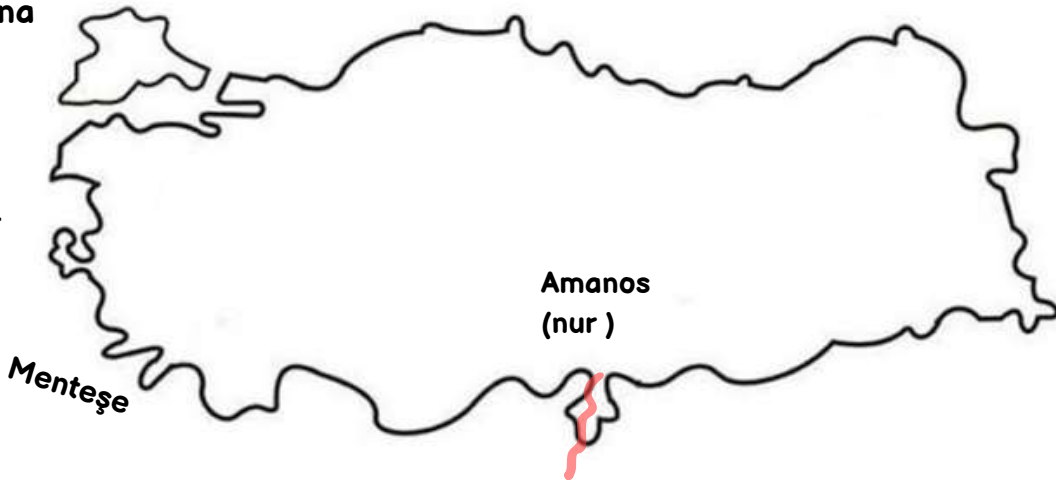

KIRIK DAGLAR:

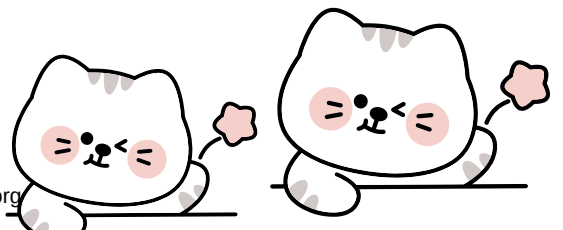
Orojenez ve erpirones sırasında elastiki olmayan bazı kütleler kıvrılma yetenegini kayderek kırılırlar Kırılma sırasında yüksekte kalan kısımlar horst, alçakta kalan kısımlara graben adı verilir Horst ve grabenler

En çok Batı Ana

- Kaz
- Mandra
- Yunt
- Bozdağlar
- Aydın

- Kaz Dağı- Edremit Ovası
- Mandra- Bakırçay
- Yunt - Gediz
- Bozdağlar - Küçük Menderes
- Aydın- Büyük Menderes

VOLKANİK DAĞLAR:

İç Anadolu'da ve Doğu Anadolu'da bulunur

- Nemrut
- Tendürek
- Karadağ
- Melendiz
- Süphan
- Kula
- Hasan
- Ağrı
- Karacadağ
- Erciyes

GÜNEYDOĞU ANADOLU:

Karacadağ:

- En yayvan volkan konisidir
- Oluşum bakımından tektir
- Kaplandığı alan geniştir
- Şanlıurfa - Mardin- Diyarbakır illerine yayılmıştır

EGE:

Kula Volkanları:

- En genç oluşumlu volkanik dağdır
- Kül ve lav tepelerinden oluşmaktadır
- Üzerinde Neolitik Dönem insan ayak izleri bulunur

Türkiye'nin Platoları

KARSTİK PLATOLAR:

- Teke
- Taşeli
- Nüfus azdır (AKDENİZ)
- Tarım gelişmemiştir
- Kıl keçisi yaygındır

AŞINIM PLATOLARI:

- Çatalca- Koceli
- En alçak platodur
- En gelişmiş platodur

VOLKANİK PLATOLAR:

- Erzurum - Kars
- Ardahan
- Çayır bitki örtüsü
- Kapadokya - Kırşehir
- Yaz yağışlı platodur
- En yüksek platodur

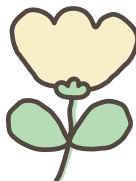
TABAKA DÜZLÜĞÜ

- Bozok (Yozgat)
- Cihanbeyli (Konya)
- Yazılıkaya (Ege)
- Haymana (Ankara)
- Obruk (Konya)
- Uzunyayla
- Gaziantep

TÜRKİYE'NİN FAY KUSAKLARI

KAF:

- Kuzey Anadolu Fayı
- Bingöl Karlıovadan başlar, Saros körfezinden batıya gider

DAF:

- Doğu Anadolu Fay Hattı
- Bingöl Karlıovadan başlar, Hatay'dan güneye gider

BAF:

- Batı Anadolu Fayı
- Egenin kırık sistemidir

- Sıddetli volkanik olaylar sonucunda volkanik alanlar

- Erzurum- Kars Platosu
- Hatay Hassa Çevresi
- Mardin Karacadağ Çevresi
- Van Gölünün Batısı
- Afyon Çevresi
- Kayseri- Nevşehir- Aksaray Çevresi

Türkiye'nin Ovaları

Ülkemizde ovalar; konumu, denize uzaklığı, büyüklüğü, biçimi ve yükseltileri bakımından farklı özellikler gösterir. Kıyılarımızda gel-git olayının etkin olmamasından dolayı akarsuların döküldüğü yerlerde delta ovaları oluşmuştur

Ege Bölgesi'nde kıta sahanlığının geniş olmasından dolayı daha fazla delta ovası vardır

DELTA OVALAR:

- Kızılırmak- Bafra
- Seyhan+Ceyhan- Çukurova
- Bakırçay- Dikili
- Küçükmenderes- Selçuklu
- Yeşilirmak - Çarşamba
- Göksu- Silifke
- Gediz- Menemen
- Büyük menderes- Balat

KARSTİK OVALAR:

- Tefenni
- Acıpayam
- Korkuteli
- Kestel
- Elmalı
- Muğla

TEKTONİK OVALAR

KAF üzerindeki ovalar:

Tercan, Erzincan, Niksar,
Erbaa, Merzifon, Tosya

BAF üzerindeki ovalar:

Salihli, Turgutlu, Alaşehir, Nazilli

Dağ içi ovası: Muş

Dağ eteği ovası: Bursa

DAF üzerindeki ovalar:

Elazığ, Malatya, Muş, Maraş

AKARSU

Çeşitli kaynaklardan beslenerek yeryüzünde eğim doğrultusunda bir yatak içinde akışa geçen sulara genel olarak Akarsu denir

Akarsuların yeryüzünü şekillendirmesinde

- İklim özellikleri (yağış miktarı, buharlaşma miktarı)
- Yeryüzü şekilleri (yüksekti, eğim)
- Kayaçların geçirgenlik özellikleri
- Bitki örtüsü gibi faktörler etkilidir.

Akarsuların yüzeyi aşındırması belli bir seviyeye kadardır. Aşındırmanın büyük ölçüde durduğu alt sınıra Taban Seviyesi denir

Aşınma devresinin sonuna yani genel taban seviyesine yaklaşan akarsu yatakları denge profili özelliği kazanır

AKARSU AŞINDIRMA ŞEKİLLERİ

KIRGIBAYIR:

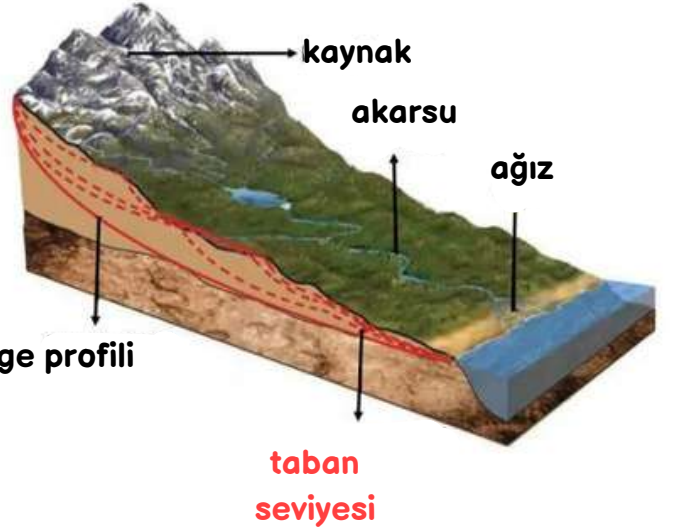
- Bitki örtüsünden yoksun kurak yamaçlarda
- İç Anadolu'da yaygın

PLATO:

- Akarsular tarafından etrafı derince yarılmış çevresine göre yüksekte kalan düzlüklerdir

PERİBACASI:

- Nevşehir Peribacalarının oluşumunda volkanizma - akarsu aşındırması ve rüzgar etkili olmuştur
- Erzurum Narmanda kırmızı peribacaları bulunur

ŞELELE DEV KAZANI:

- Eğim kırıklığının olduğu yerlerde şelaleler oluşur. Şelalelerin olduğu yerlerdeki çukurlara "dev kazanı" denir

ŞELELELERİMİZ

Antalya: Manavgat - Düden-Kurşunlu
Van: Muradiye
Erzurum: Tortum
Erzincan: Girlevik

AŞINIM DÜZLÜĞÜ

- Akarsu aşındırmasınlar son halidir.

VADİ:

- Sayıca en çok yer şeklidir
- Vadiler: Çentik- boğaz- kanyon- geniş tabanlı olmak üzere dörde ayrılır

BOGAZ VADI:

- Kızılırmak
- Sakarya
- Fırat
- Dicle
- Seyhan
- Ceyhan boğaz vadileridir

KANYON VADI:

- Akdeniz’de karstik yapı nedeniyle fazlaca rastlanır
- Saklıkent
- Manavgat
- Köprüçay
- Göksu

GENİŞ TABANLI VADI:

- Yana aşındırmanın etkisi ile tabanı genişleyen vadilerdir.
- Eğimin azdır
- Taşkın riski vardır
- Yol yapımı kolaydır

AKARSU HEM ASINDIRMA HEM BIRIKTIRMA SEKİLLERİ

MENDERES:

- Eğimin azaldığı, akış hızının düştüğü, aşındırmanın azaldığı alanlarda akarsuların yapmış oldukları kıvrımlara denir. Ege Bölgesi'nde Büyük ve Küçük Menderes nehirleri örnek verilebilir.

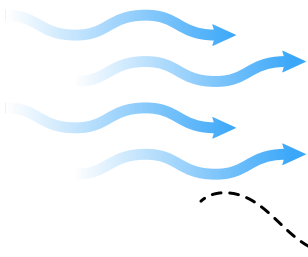
- Eğim azdır
- Boyu uzundur
- Hidroelektrik azdır

SEKİ:

- Genellikle akarsu vadilerinde, akarsuyun üzerinde aktığı tabanın iki yanında ve belliyükseltide kalmış düzlüklere seki (taraça) denir.
- Hem epirojenez hem de akarsu aşındırması vardır

TÜRKİYE’DE RÜZGARLAR

Türkiye’de şiddetli kuraklık görülmemekle birlikte yarı kurak alanlarda yağış azlığı, bitki örtüsünün cılız olması ve rüzgârların etkisi ile çeşitli yer şekilleri ortaya çıkmaktadır

- Kurak ve bitkisiz yerlerde etkili olur
- Konya- Karapınar
- Kayseri- Develi
- Iğdır

TÜRKİYE'DE RÜZGARA BAĞLI YER ŞEKİLLERİ

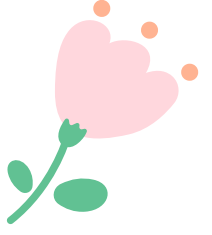
Asındırma Şekilleri:

- Mantar kaya
- Şahit kaya
- Tafoni

Biriktirme Sekilleri:

- Lös
- Kumul

TÜRKİYE'DE BUZUL

- Mutlak konum özelliklerinden dolayı Türkiye'de buzulların etkili olduğu alanlar oldukça sınırlıdır.
- Buzulların meydana getirdiği yeryüzü şekillerine 2000 m'den daha yüksek alanlarda rastlanır

Asındırma:

- Sirk (Buzul) Çağı

Biriktirme:

- Moren

Buzullanan Dağlar:

- Kaçkarlar
- Aladağlar
- Balkarlar
- Uluağ
- Beydağları
- Erciyes

- Ege ve Güneydoğu Anadolu'da buzul şekillerine rastlamaz

TÜRKİYEDE KARSTİK ŞEKİLLER

Karstik aşınım şekilleri esas itibariyle suyun kayalarda meydana getirdiği çözünme (erime) faaliyetleri ile gerçekleşmektedir.

- Kireç taşı (Kalkerler)(Akdeniz)
- Alçı taşı (Jips) (Ankara- Sivas- Kayseri)
- Kaya Tuzu (Çankırı)

TÜRKİYE'DE KARSTLAŞMAYA BAĞLI YER ŞEKİLLERİ

AŞINIM ŞEKİLLERİ:

LAPYA:

Yağış olarak yeryüzüne düşen suların taşların yüzey kısımlarında eritme ile meydana getirdiği boyutları 1-2 cm ile 1-2 metre arasında değişen içlerinde topraklarında bulunduğu en küçük karstik aşınım şeklidir

DALIN:

Kalkerli arazilerde erimeler ve çökmeler ile oluşan şekil olarak tavaya benzeyen çukurluklardır.

UVALA:

Dolinlerin zaman içerisinde erimelerle büyümesi ve bunların birleşmesiyle meydana gelir.

DÜDEN:

Karstik bölgelerde yer altına sızarak kaybolan suların yağışlı mevsimlerde dışarı çıktıkları çatlak, kırık ve tünellerdir.

MAGARA

Yer altında oluşan çeşitli boyutlardaki boşluklara mağara denir. Mağaraların birleşmesi ile oluşan mağaralar sistemine ise galeri adı verilir.

POLYE:

Karstik erimelerin devam etmesi ile birlikte uvalaların aralarındaki sınırlar ortadan kalkar ve polye adı verilen çapları kilometreleri bulan en büyük karstik aşınım şekilleri oluşur.

OBUK:

Çatlak ve kırıklardan yer altına sızan suların oluşturmuş olduğu erime boşluklarının tavanlarının zaman içerisinde çökmesi ile meydana gelen oldukça derin çukurluklardır

BIRIKIM SEKİLLERİ

SARKIT:

- Mağara tavanlarından sızan suların buharlaşması sonucunda içerisinde bulunan eriyik hâldeki kalsiyum karbonatın çökmesi ile mağara tavanlarından aşağı doğru uzayan sivri taşlardır.
- Mağara içinde oluşur

SÜTUN:

- Karstik şekillerde herhangi bir kesinti süreci oluşmaz ise sarkıtların aşağı doğru, dikitlerin yukarı doğru büyümeleri ve birleşmeleri sonucu oluşan yapılardır

ENİNE KİYI:

Dağların denize dik olarak uzandığı koy, körfez, ada, girinti ve çıkıntının fazla oldu kıyı tipidir. Ege bölgesinin orta ve kuzey kısımlarında daha yaygındır

- Kıta sahanlığı geniştir
- Falezler azdır
- Limanların hinterlandı geniştir

DIKIT:

- Sarkıtların tam altında mağara tavanlarından aşağı doğru damlayan suların içerisinde bulunan kalsiyum karbonatın çökmesi ile oluşan yukarı doğru büyüyen sivri taşlardır

TRAVERTEN:

Yer altından çıkan sıcak suların tüm yüzeyi kaplayacak şekilde akışları sırasında içerisinde eriyik halde bulunan kalsiyum karbonatın tüm yüzeyi kaplayarak çökmesi ile oluşur

DALMAÇYA KİYI:

Kıyıya paralel olarak uzanan dağ sıralarının çukur kısımlarının daha sonra deniz suları altında kalmasıyla oluşan kıyı tipidir. Ülkemizde Kaş-Kalkan çevresi bu kıyı tipine örnektir

RIA KİYI:

Akarsuların derince aşındırdığı plato ve akarsu vadilerinin daha sonra deniz suları tarafından doldurulması ile oluşan kıyı tipidir. Ülkemizde ise İstanbul ve Çanakkale Boğazları bu kıyı tipine girer.

BOYUNA KİYI TIPI:

Dağların denize paralel olarak uzandığı yerlerde Boyuna Kıyı Tipi görülür. Bu kıyı tipinde kıyı çizgisi düz, koy, körfez, girinti-çıkıntı, ada ve doğal liman azdır. Karadeniz ve Akdeniz kıyılarımız bu kıyı tipinin görüldüğü yerlerimizdir

FIYORTLU KİYI:

- Buzul vadilerinin sular altında kalmasıyla oluşan kıyılardır.
- Ülkemizde görülmez.
- Norveç kıyıları

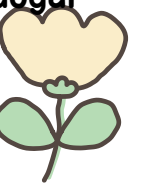
Göreceli Konum → Mutlak Konum

LİMANLI KİYI:

Dalgalar, bazı bölgelerde yer alan haliçlerin ağız kısımlarında kıyı okları ve kıyı kordonları gibi birikim şekilleri oluşturur. Korunaklı bu kıyılara da limanlı kıyı adı verilir. Ülkemizde Büyükçekmece ve Küçükçekme çevresi bu tipteki kıyılardır.

HALIÇLI KİYI:

- Gel- git olayının etkisiyle akarsu ağızlarında aşındırma ile oluşan doğal limanlardır.
- Ülkemizde görülmez

SKAYER KİYI:

- Örtü buzullarının oluşturduğu hörgüç kayalar ile moren depolarının oluşturduğu tepelerin sular altında kalmasıyla oluşan kıyı tipidir
- Türkiyede görülmez

TÜRKİYE İKLİMİ

Sıcaklığın Dağılışını Etkileyen Faktörler:

- Enlem
- Günün Saati
- Eğim ve Bakı
- Dağların Uzanışı
- Ortalama Yükselti
- Mevsim

Sıcaklığın Coğrafi Dağılışı:

Ocak Ayı:

- En sıcak yerler Akdeniz'dir
- Nedeni ise enlemdir
- En soğuk yerler Doğu Anadolu'dur.
- Nedeni enlem ve karasallıktır

Temmuz ayı:

- En sıcak yerler Güneydoğu Anadoludur
- Nedeni; Enlem ve Karasallık
- En soğuk yerler Kuzeydoğu Anadolu
- Nedeni; Enlem

BASINÇ

Atmosferi meydana getiren çeşitli gazların yeryüzüne yaptığı etkiye, kuvvete hava basıncı denir.

Basıncı etkileyen faktörler şunlardır:

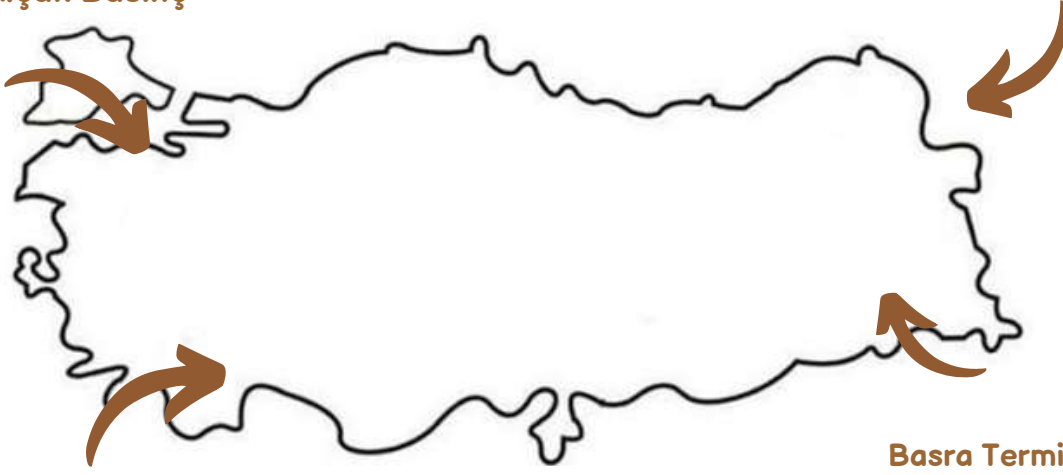
- Sıcaklık
- Yükselti
- Yerçekimi
- Yoğunluk

Isınma ve soğumaya bağlı olarak ortaya çıkan basınçlara termik basınç, dünyanın hareketi ile oluşan basınçlara ise dinamik basınç denir.

İzlanda Alçak Basınç

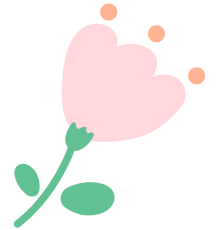
Sibirya Termik Yüksek Basınç

Basra Termik Alçak Basınç

Asor Dinamik Yüksek Basınç

- İzlanda Basıncı kışları ılıktır, yazı getirir
- Asor Basıncı kışları sert, soğuk geçer
- Sibirya Basıncı kışın etkilidir, kar getirir
- Basra Basıncı yazın etkilidir, sıcaklığı artırır

RÜZGARLAR

- Yüksek basınç alanından alçak basınç alanına doğru esen yatay hava hareketine rüzgar denir

Rüzgârlar, geldikleri bölgelerin sıcaklıklarını da beraberinde getirir. Ülkemizde güneyden esen rüzgârlar sıcak hava, kuzeyden esen rüzgârlar ise soğuk hava getirir.

Rüzgarın hızını etkileyen faktörler

Basınç Merkezleri Arasındaki Uzaklık

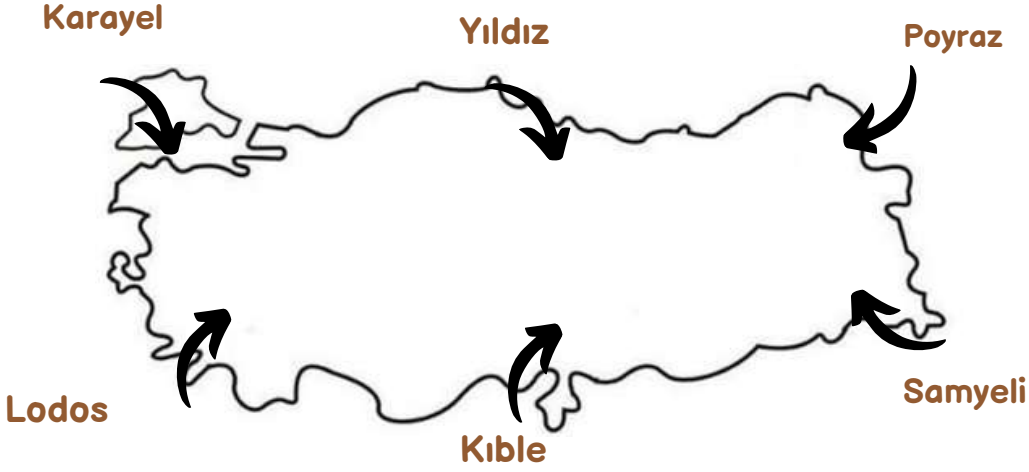
Yer Şekilleri

Basınç Farkı

Dünyanın Günlük Hareketi

YEREL RÜZGARLAR

Sıcaklığı azaltır

Sıcaklığı artırır

FÖN RÜZGARİ:

- Ülkemizde Toros ve Karadeniz Bölgesindeki Kuzey Anadolu Dağlarında etkili olmaktadır. Özellikle Doğu Karadeniz’de etkili olur

Fön Rüzgarlarının Özellikleri

- Sıcaklığı ve buharlaşmayı artırır.
- Maksimum nemi artırır.
- Bitkilerin olgunlaşma süresini kısaltır.
- Yağış oluşumunun önüne geçer.
- Bağıl nemi azaltır.
- Kar erimelerine neden olur.

Fön rüzgarının olumlu etkisi Rize’de turuncgil yetişmesini sağlamaktadır

- Karlar erken erir, sel riski artar
- Bitki örtüsü kurur
- Tarım ürünleri yanar

NEM

Türkiyede nem Karadeniz, Akdeniz ve Ege kıyılarında fazla iken Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu ve İç Anadolu azdır

MUTLAK NEM:

- Hava içinde bulunan nemdir
- En yüksek Akdeniz’de dir

BAGIL NEM

- Yağışın fazla olmasıdır
- En yüksek Karadenizdenir

MAXIMUM NEM:

- Havanın alabileceği en çok nemdir
- En yüksek Güneydoğu Anadoludadır
- Hava ne kadar kuru ve sıcak ise o kadar yüksek maksimum nem kapasitesi vardır.

YAGIS

Yağış, hava kütlelerinin soğuk bir hava tabakası ile karşılaşarak, soğuk bir yerden geğerek ya da yükselerek soğuması sonucunda içerisindeki su buharının yoğuşarak sıvı veya katı halde yeryüzüne inmesi olayıdır.

KONVEKSİYONEL:

- İ Anadolu'da ilkbaharda kırkikindi
- Erzurum- Karsta yaz yağışları

CEPHE YAGISLARI:

- Orta kuşak sonucudur
- Yağışların %80'ni cepheseldir

OROĞRAFİK

- Dağlar kıyıya paraleldir
- Yağış miktarı fazladır
- Karadeniz ve Akdeniz'de görülür

En Çok Yağışlı Mevsimler:

Akdeniz :	Kış
Karadeniz:	Sonbahar
İç Anadolu:	İlkbahar
Erzurum:	Yaz

En Az Yağışlı Mevsimler:

Akdeniz :	Yaz
Karadeniz:	İlkbahar
İç Anadolu:	Yaz
Erzurum:	Kış

ÜLKEMİZDE GÖRÜLEN İKLİM TIPLERİ

AKDENİZ İKLİMİ

- Ülkemizde Akdeniz'in, Ege'nin ve Marmara'nın kıyı bölgelerinde yazları sıcak ve kurak, kışları ılıman ve yağışlı geçen Akdeniz iklimi görölmektedir.
- Kanıt; Zeytin
- Yağış rejimi düzensizdir
- Bitki örtüsü bodur çalı ve ağaçlardan oluşan makilerdir
- Toprağı terra rosadır
- Yağış kışın en fazladır. Nedeni ise cephe yağışlarıdır

Göröldüğü Yerler

- Marmara
- Akdeniz
- Ege
- Güneydoğu Anadolu'nun Batısı

KARADENİZ İKLİMİ

- Karadeniz iklimi, Karadeniz kıyılarında dağların denize paralel uzanması sonucunda kıyı şeritlerinde görülür. Her mevsim yağışlı iklimdir.
- En çok yağışını sonbaharda alır. Yazlar serin, kışlar ise ılık ve bol yağışlı geçer.
- Yaz ve kış arasındaki sıcaklık farkı azdır.

- Toprak tipi Kestane ve Kahverengi step toprağıdır

Göröldüğü Yerler

- Karadeniz
- Marmara

KARASAL IKLİM

- Ülkemizde iç kesimlerde yaygın olarak karasal iklim görülür.
- Bu iklimde yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk ve kar yağışlıdır. Bozkır bitki örtüsü hakimdir.

Görüldüğü Yerler

- İç Anadolu
- Doğu Anadolu
- Ergene Havzası

SERT KARASAL IKLİM

- Yazlar serin ve yağışlı
- Kışlar uzun ve soğuk
- Kanıt; Çayır
- Toprak tipi siyah renkli humusça zengin çernozyumdur

Görüldüğü Yerler

- Doğu Anadolu
- (Erzurum- Kars- Ardahan)

MIKROKLİMALAR

- Rize'de turuncgil yetişmesi
- Iğdırda pamuk yetişmesi

- Artvinde zeytin yetişmesi
- Akdenizde muz yetişmesi

TÜRKİYE'NİN AKARSULARI

GENEL ÖZELLİKLERİ:

- Debileri genellikle düşüktür.
- Derin ve dar vadilerde hızlı bir akışa sahiptir.
- Yağmur, kar, buz ve kaynak suları ile bazen de göl suları ile beslenmektedir.
- Çoğunluğu ülke sınırları içerisinde denize dökülür
- Denge profilinden uzaktır
- Kaynakları yüksek dağlık sahalardır
- Ulaşımına uygun değildir
- Havzaları açıktır
- Boyları kısadır
- Rejimleri düzensizdir
- Denize ulaştıkları yerde delta oluşturabilirler

Akdeniz Havzasına Dökülen Akarsular

- Dalaman
- Esen Çayı
- Aksu Köprü Çayı
- Manavgat (Türkiye'deki en düzenli rejimli akarsu)
- Göksu
- Seyhan
- Ceyhan
- Asi

Karadeniz Havzasına Dökülen Akarsular

- Çoruh
- Yeşilirmak
- Kızılırmak (Türkiye'deki en uzun akarsu)
- Bartın Çayı (Türkiye'deki ulaşım yapılabilen tek akarsu)
- Filyos (Yenice)
- Sakarya

Ege Denizine Dökülen Akarsular:

- Meriç (Yunanistan sınırını oluşturur)
- Bakırçay
- Gediz
- Küçük ve Büyük menderes

Kapalı Havza

- Konya - Tuz Gölü
- Göller Bölgesi kapalı havzası
- Van Gölü kapalı havzası
- Hazar Gölü kapalı havzası

Marmara Denizine Dökülen Akarsular:

- Susurluk
- Gönen
- En uzun akarsu : Kızılırmak
- Ülkemizde doğup Hazar Denizine dökülen akarsular: Aras ve Kura
- Ülkemizden doğup Basra Körfezine dökülenler: Dicle ve Fırat

TÜRKİYE'NİN GÖLLERİ

- Yıl içinde en çok değişen göl "Tuz Gölü"dür
- Gideğini olan göllerin suları tatlıdır

- Tuzlu
- Sodali
- Acı

Göllerin gideğini yoktur

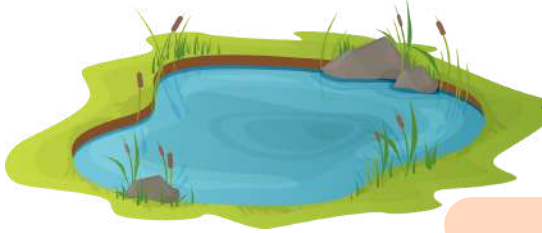
Beyşehir ve Eğirdir
göllerinden kerevit
avlanır

KARSTIK GÖLLER

- Avlan
- Kestel
- Sağla
- Timraş
- Elmalı
- Salda

VOLKANİK GÖLLER

- Nemrut Gölü
- Acıgöl
- Meke Gölü
- Acıgöl- Nevşehir

VOLKANİK SET

- Nazik Gölü
- Erçek Gölü
- Haçlı Gölü
- Balık Gölü
- Çıldır Gölü

BUZUL

- Uludağ
- Aladağlar
- Kaçkarlar
- Doğu Karadeniz Dağlarında
- Doğu Anadolu Dağlarında
- Toros Dağlarında
- Erciyes Dağında görülür
- En büyük buzul gölü Hakkari Cilo Dağı yer alır

- En büyük tatlı su gölü:
Beyşehir

ALÜVYOL SET

- Eymir
- Mogan
- Marmara
- Bafa
- Köyceğiz

KIYI SET

- Büyükçekmece
- Küçükçekmece
- Terkos

HEYELAN SET

- Serra
- Yedigöller -Abant
- Borabay Amasya
- Tortum
- Zinav - Tokat

TÜRKİYE'NİN DENİZLERİ

- Türkiye'nin çevresi Akdeniz, Karadeniz ve Ege Denizi ile çevrilidir.
- Ülkenin kıyılarının toplam uzunluğu 8333 km'dir ve en uzun kıyı şeridi Ege Denizi'ne aittir.
- Marmara Denizi ise Trakya ile Anadolu arasında yer almaktadır.

KARADENİZ:

- Türkiye'deki denizler içerisinde en az tuzluluk oranına sahip olan denizdir.
- Deniz suyu sıcaklığı ortalama 20 °C civarındadır.
- Karadeniz'de 150-200 metreden sonra canlı yaşamı bulunmamaktadır.
- Türkiye'de avlanan balıkların %80'i Karadeniz'de yaşar.

EGE DENİZİ:

- Ege Denizi Balkan ve Anadolu yarımadaları arasında yer alan bir iç denizdir. Bu hali ile Ege Denizi iki yarım ada arasında bir köprü konumuna sahiptir.
- Türkiye'nin en uzun kıyı şeridinde sahiptir.
- Dağların kıyıya dik uzanması Ege kıyısında çok sayıda koy, körfez, ada ve yarımada oluşmasına neden olmuştur

MARMARA DENİZİ:

- Türkiye'nin etrafındaki denizlerin en küçüğüdür.
- Marmara; İstanbul Boğazı ile Karadeniz'e, Çanakkale Boğazı ile Ege Denizi'ne bağlanır
- Marmara'yı Karadeniz'e bağlayan İstanbul ve Çanakkale boğazları dünya deniz ulaşımında önemli bir yere sahiptir

AKDENİZ:

- Afrika, Avrupa ve Asya kıtaları arasında yer alan ve dünyanın en büyük iç denizlerinden biridir.
- Tuzluluk oranıyla (%36-39) Türkiye'deki denizler içerisinde ilk sıradadır. Deniz suyu sıcaklığındaki yüksek değerler (24-28°C), bölgede turizmin gelişmesini sağlamıştır.

TÜRKİYE'NİN YER ALTI SULARI VE KAYNAKLARI

Karstik:

- Sifonlu kaynak denir
- Yağıştan beslenir
- Akarsuları beslerler
- Sulak soğuktur
- Sular kireçlidir

Yamaç:

- Oldukça yaygındır
- Sular soğuktur
- Yağıştan beslerler

Artezyen:

İki geçirimsiz tabaka arasında sıkışmış olan yeraltı sularının sondajla yüzeye çıkarılmasıyla oluşur. Türkiye'de oldukça yaygın olarak görülür

Fay:

- Sular sıcaktır
- Kaplıca olurlar
- İklimden etkilenmez
- Rejim düzenlidir

Türkiye'nin Toprakları

Yer kabuğunu oluşturan kayaların ayrışmasıyla oluşan, içinde çeşitli inorganik ve organik maddeler, canlı organizmalar, hava ve su bulunan yüzeysel örtüye toprak denir

Toprak Oluşumunu Etkileyen Faktörler

- İklim
- Yer Şekilleri
- Bitki Örtüsü
- Kayalar
- Zaman

TOPRAGIN KATMANLARI

A Katmanı:

En üstte bitkilerin üzerine yerleştiği, tam oluşmuş, en iyi yıkanmış yağışların düştüğü katmandır.

B Katmanı

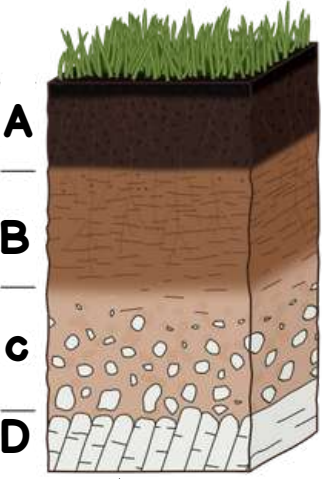
A katmanından yıkanma ile sızan minerallerin biriktiği katmandır.

C Katman

Parçalanmış ana kayanın bulunduğu, toprak oluşumunun devam ettiği katmandır.

D Katmanı:

Parçalanmamış ana kayanın bulunduğu katmandır

TÜRKİYE'DE GÖRÜLEN TOPRAK TIPLERİ

ZONAL TOPRAKLAR

Kahverengi Orman Toprakları:

Doğu Karadeniz'de Karadeniz iklimi özelliklerinin görüldüğü Karadeniz ve Marmara bölgesinin kuzey kıyılarında görülen toprak çeşitidir.

- Humusça zengindir
- Yıkanma fazladır

Padzol topraklar:

- Karadeniz'in iğne yapraklı ormanların altında oluşur
- Mineral bakımından fakirdirler
- Batı Karadeniz'de yaygın

Çernezyum Topraklar:

- Yaz mevsiminin yağışlı geçtiği ve gür çayır bitki örtüsünün görüldüğü Erzurum, Kars ve Ardahan çevresinde görülen topraklardır.
- Üzerlerinde gelişen çayırlar nedeni ile büyükbaş hayvancılık faaliyetleri için uygundur

Terra Rosa:

- Akdeniz, Ege ve Güney Marmara kıyılarında
- Kireç taşlarının (kalker) üzerinde yaygın olarak görülen kırmızı renkli topraklardır. Bu toprakların üzerlerinde turuncgil, zeytin ve seracılık yapılmaktadır.

Kahverengi ve Kestane Renkli Bozkır Toprakları

- Yıllık yağış miktarının 400-600 mm arasında olduğu yerlerde kahverengi, 600 mm üstünde olduğu yerlerde ise kestane renkli bozkır toprakları oluşur.
- Üzerlerinde daha çok tahıl tarımı ve küçükbaş hayvancılık yapılır. İç Anadolu bölgesi, İç Batı Anadolu bölümü, Doğu Anadolu Bölgesi, Güney Doğu Anadolu Bölgesi ve Trakya Yarımadası'nın iç kısımlarında görülür

INTRAZONAL TOPRAKLAR

Halamorfik:

- Tuzlu topraklardır
- Tuz gölü ve çevresi
- Konya ovasında görülür
- Kurak iklim bölgelerinde görülür

Hidromorfik:

- Bataklıklarda veya taban suyu seviyesinin yüksek olduğu yerlerde görülen topraklardır

KALSİMORFİK:

- Yumuşak kireç taşları ile killi ve kireçli taşı (marn) depolarının üzerlerinde oluşan topraklardır
- Kireç yönünden zengindir
- Vertisol ve rendzinal olarak ikiye ayrılır

Vertisoller:

- Eski göl tabanlarında killi ve kireçli depolar üzerinde oluşur
- Anadolu'da "taş doğuran" "kepir" isimleri ile anılırlar
- Trakya'da ve Güney Marmara'nın bazı ovalarında görülür

Rendzinalar:

- Yumuşak kireç taşlarının üzerlerinde oluşurlar.
- Akdeniz Bölgesi ile Ege Bölgesi'nin güneyindeki eğimli alanlarda görülürler

AZONAL TOPRAKLAR

- Bulunduğu yörenin iklimi ve anakayası hakkında bilgi vermez.

1) Alüvyal Toprak

Delta ovalarında,
vadi tabanlarında,
kurumuş göl tabanlarında ve birikinti ovalarında
akarsuların taşıdığı toprakların birikmesi ile
meydana gelen topraklardır.

2) Lössler

- Rüzgarların taşıyıp biriktirdiği topraklardır
- Türkiye'de sık rastlanmaz
- Çöllerde görülür

3) Kolüvyol Toprak

- Dağlık ve engebeli bir ülke olan Türkiye'de kolüvyal topraklar oldukça geniş yer kaplar.
- İnce ve iri unsurların bir arada görüldüğü topraklardır

4) Regoseller

- Özellikle volkanik arazilerde (Nevşehir) akarsuların taşıdığı kum depoları üzerinde oluşan kum boyutundaki malzemelerdir
- Kumlu ve yumuşak dokulu topraklardır.
- Patates ve soğan tarımı açısından oldukça elverişlidir

5) Morenler:

- Buzulların taşıyıp biriktirdiği topraklardır
- Türkiye'de sık rastlanmaz

TÜRKİYE'NİN BITKİ VARLIĞI

Bitki örtüsü;
Orada oluşan toprağın özelliğini etkiler.
Toprak erozyonunu engeller.
Yaban hayatına uygun ortam hazırlar.

Endemik Tür:

- Yeryüzünün belirli bir bölgesinde yaşayan ve başka sahalarda rastlanmayan bitki türleridir
- Sadece bir yerde olan bitki
- Kazdağı Köknarı- Kaz Dağlar
- Ters Lale- Erzurum
- Datça Hurması - Datça
- Sığla Ağacı- Fethiye / Köyceğiz
- İspir Meşesi- Kastamonu- Yozgat

Relikt Tür:

- Geçmiş jeolojik dönemlerden kalma bitkilerdir
- Örneğin kayın, sıgla, sedir, ıhlamur, kocayemiş, sandal.

Ormanlar

Ormanlık alan miktarı ülke genel alanının yaklaşık %28,6'sıdır. Ormanların yaklaşık yarısı Akdeniz ve Karadeniz'de kıyıya paralel uzanan dağlarda bulunur. Türkiye ormanları geniş ve iğne yapraklı ağaçlardan oluşmakla birlikte bu ağaçların yarısından fazlasını meşe ve kızılçamlar oluşturur.

Karadeniz ormanları:

- Batıda Bulgaristan sınırındaki Yıldız Dağları'ndan başlayarak bütün sahil boyunca uzanan dağları takip ederek doğudaki Gürcistan sınırına kadar devam eder
- En fazla görülen ağaç türleri kestane, kayın, ıhlamur, gürgen ve kızılğaçtır.
- 1000-1500 metre yüksekliğe sahip alanlarda ise sıcaklığın azalmaya başlamasına bağlı olarak geniş yapraklı ve iğne yapraklı ağaçların bir arada bulunduğu karışık orman formasyonuna rastlanır. En önemli ağaç türleri geniş yapraklı kayın, iğne yapraklılardan ise sarıçam ve köknar ağaçlarıdır.
- 1500-2000 metre yüksekliğe sahip alanlarda soğuğa daha dayanıklı olan ladin, köknar, sarıçam ve karaçam gibi kışın yapraklarını dökmeyen tüm yıl yeşil kalan türler alır.

Batı Anadolu Ormanları:

- Ege Bölgesi'nin güneyinden başlayıp, Karadeniz orman kuşağına kadar devam eden bir orman kuşağı bulunur
- Bu kuşağın güney kısımlarında yer alan ormanlar daha çok Akdeniz ormanlarına benzer özellikler gösterirken, Ege Bölgesi'nin kuzeyi ve Marmara Bölgesi'nin güneyindeki ormanlar daha çok Karadeniz ormanlarını andırır ve bir orman geçişi kuşağı meydana getirir.
- Geçiş özellikleri taşıyan bu orman kuşağında yer alan başlıca ağaç türleri ise karaçam, fıstık çamı, kayın ve meşedir.

Akdeniz ormanları:

- Ege Bölgesi'nin güneyi ile Akdeniz boyunca uzanan Toros Dağları sistemi üzerinde gelişen orman kuşağıdır
- Denize bakan yamaçlarda 500-1000 metre aralığında ağırlıklı olarak meşe ve kızılçamlardan oluşan ormanlar görülür.
- Dağların 1000-2100 metre aralığında ise sıcaklığın azalması nedeni ile soğuğa daha dayanıklı olan karaçam, katran, sedir ve ardıçlardan oluşan ormanlara rastlanır.

ÇALI FORMASYONU

Ülkemizde ormanların tahrip edildiği ve tekrar yetişemediği alanlarda ortaya çıkan kısa boylu ağaççıklardan oluşan bitki örtüsüne çalı formasyonu adı verilir.

- En fazla görüldüğü yerler Akdeniz, Ege ve Marmara Bölgesi'nin güneyindeki alçak alanlardır.

- Çalı formasyonunun en yaygın örneği makilerdir. Makilerin dışında görülen diğer çalı türlerimiz ise garig ve psödomakidir.

MAKI

- Akdeniz ikliminin etkili olduğu yerlerde görülür
- Kızılçam ormanlarının tahrip edilmesi ile ortaya çıkar
- 1 veya 3 metre boyundaki ağaççıklardan oluşan bitki örtüsüne maki denir.

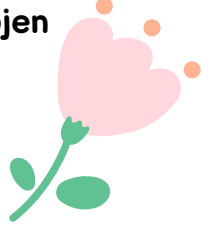
BOZKIR

- Ülkemizde denizden uzak karaların iç kısımlarında ilkbahar yağışları ile yeşeren, yaz kuraklığı ile kuruyan cılız ot topluluklarına bozkır (step) adı verilir
- İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu Bölgeleri ve Trakya Yarımadası'nın iç kısımlarında geniş alanlarda yayılım gösteren ot topluluğudur.
- İç kısımlarda geçmiş dönemlerde oluşan ormanların daha sonra insanlar tarafından çeşitli nedenler ile tahrip edilmesi ve yağış azlığı nedeni ile ormanların yetişememesi sonucu ormanların yerini alan bozkırlara ise antropojen bozkırlar adı verilir.
- Yozgat çevresi, Ergene Havzası, Doğu Anadolu Bölgesi'nin alçak alanları antropojen bozkırların geniş yer kapladığı alanlarımızdır.

GENİS YAPRAKLI AĞAÇLAR:

Kayın, kestane, meşe, dişbudak, ıhlamur, kavak, gürgen, akçaağaç

GARIG:

- Akdeniz ve Ege Bölgesi'nin kıyı kesimlerinde maki bitki örtüsünün tahrip edildiği alanlarda ortaya çıkan daha kısa boylu çalı topluluğuna garig adı verilir.
- Yasemin, funda, lavanta çiçeği, diken çalısı, süpürge çalısı garigleri meydana getiren başlıca bitki türleridir.

IGNE YAPRAKLI ORMANLAR:

Ladin, köknar, sarıçam, karaçam, kızılçam

PSÖDÖMAKI:

- Karadeniz ikliminin görüldüğü kıyılarda ormanların tahrip edilmesi ile ortaya çıkan ve çalılardan oluşan bitki örtüsüne psödomaki (yalancı maki) adı verilir.
- Bu çalı örtüsünü meydana getiren başlıca bitkiler defne, yabani fındık, kızılıçık ve yabani zeytindir.

Doğal Afetler

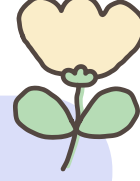

DEPREMLER

- Türkiye, Akdeniz-Himalaya Deprem Kuşağı'nda yer aldığından ülkenin hemen hemen her bölgesinde çok sayıda fay hattı oluşmuştur.
- Türkiye'de depremler üç ana fay kuşağında gerçekleşir

Tektonik:

- Fay hatlarına bağlı çok şiddetli depremlerdir
- Kuzey Anadolu Fay Hattı
- Doğu Anadolu Fay Hattı
- Batı Anadolu Fay Hattı üzerinde oluşan depremler tektonik depremlerdir

Çöküntü:

- Yer altı boşluklarının ve mağara tavanlarının çökmesine bağlı olarak oluşan depremlerin etki alanı sınırlıdır
- Akdeniz Bölgesinde görülür
- Zonguldak'ta meydana gelen maden çökmeleri
- Konya'da tarım olarak yer altı suyunun kullanılması sonucu oluşan boşluklar çöküntü depremlerdir

Volkanik:

- Volkanik patlamalarla oluşan depremlerdir
- Türkiye'de aktif yanardağ yoktur bu sebeple volkanik depremlerin olması söz konusu değildir

DEPREM RISKİNİN DÜŞÜK OLDUĞU YERLER

- Ergene Havzası
- Tuz Gölü
- Konya Ovası
- Anamur
- Doğu Karadeniz Kıyısı
- Şanlıurfa
- Mardin- Şırnak arası

KUZEY ANADOLU FAY HATTI:

- Marmara Bölgesi Saros Körfezinden başlayıp İzmit, Adapazarı üzerinden Orta Karadeniz'e uğrayarak Van Gölü ve Muş Vartoya kadar uzanan fay hattıdır
- En şiddetli depremler bu fay hattı üzerinde meydana gelir

BATI ANADOLU FAY HATTI

- Ege bölgesinde horst ve grabenleri takip ederek bölgenin iç kesimlerine kadar uzanan bir çok kırıklı fay hattı bölgesidir. Sık yaşanır, şiddetleri düşüktür

DOĞU ANADOLU FAY HATTI:

- Ülkemizde Hatay'dan giriş yaparak Kahramanmaraş, Malatya, Elazığ üzerinden Van Gölü ve Muş Vartoya kadar uzanan fay hattıdır

Yaşanan depremlerde can ve mal kaybının yüksek olmasına neden olmaktadır. Bunlar;

- Nüfusun büyük bölümünün aktif deprem kuşağında yer alması,
- Yerleşmelerin alüvyal ova ve vadi tabanları gibi zayıf zeminlere kurulması,
- Bina yapım tekniklerinin yetersiz kalması,
- Deprem bilincinin yeterince gelişmemiş olmasıdır

EROZYON

- Toprak örtüsünün akarsu ve rüzgâr gibi dış kuvvetlerin etkisiyle taşınmasına erozyon denir
- Türkiye, erozyonun çok şiddetli olduğu ülkeler arasındadır
- Türkiye'de erozyon İç Anadolu özellikle (Konya ve Tuz Gölü civarı) ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde rüzgar erozyonu, Doğu Anadolu bölgesinde akarsu erozyonu olarak karşımıza çıkar.
- Türkiye'de en az erozyon Karadeniz Bölgesinde görülür

Erozyonu oluşturan nedenler:

- Yeryüzü şekillerinin çok engebeli olması
- Yağışların sağanaklar şeklinde düşmesi
- Bitki örtüsünün tahrip edilmesi
- Tarlaların eğim yönünde sürülmesi
- Bitki örtüsünün tahrip edildiği eğimli yamaçların tarıma açılması »Nadas uygulamaları
- Meralarda görülen aşırı otlatma gibi nedenler erozyona neden olmaktadır

Erozyondan korunmak için:

- Ağaçlandırma yapılmalı
- Mera hayvancılığı yerine ahır hayvancılığı yapmak
- Tarlaları eğime dik sürmek
- Eğimli yamaçlarda basamak yapmak
- Barajların yanına ağaçlandırma yapmak
- İnsanlar bilinçlendirmeli ve erozyon ihtimaline karşı eğitim verilmelidir
- Nadasa alternatif olarak nöbetleşe tarım yapmak. Bir yıl başka diğer yıl başka ürün ekilmesi durumudur

DON OLAYI

- Sıcaklığın 0 derecenin altına inmesiyle yaşanan olaydır
- Mevsiminde yaşanan bir don karasal yerler için normaldir.

HEYELAN

- Tabakaların kütleli olarak hareket etmesine heyelan denir.
- Heyelan en fazla Karadeniz Bölgesi'nde yaygındır. Özellikle Doğu Karadeniz kıyısında fazla görülmektedir. İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde heyelan riski düşüktür.
- Oluşumunda eğim- bol yağış- kar erimesi - killi toprak, depremler etkilidir

SEL VE TAŞKIN

- Bol yağış vardır
- Bitki örtüsünün cılız olması
- Ani sağanak yağışlar olması sel ve taşkına sebep olur
- Bartın, Filyos Çayları, Fırtına Deresi, İyidere gibi Karadeniz dökülen akarsularda taşkınlar fazladır

Sel olaylarının en fazla görüldüğü bölgeler:

- Karadeniz
- Akdeniz
- Marmara

ÇIĞ

- Yoğun kar kütlesinin aşağıya doğru toplanarak hareket halinde çoğalması sonucu oluşur.
- En çok risk: Doğu Karadeniz, Tunceli, Hakkari, Muş, Van
- Çığa neden olanlar: Ses, Titreşimler, Fön Rüzgarı

TSUNAMI

- Marmara Denizinde risk yüksektir

KURAKLIK

En kurak; Tuz Gölü Çevresi Güneydoğu Anadolu

En az; Doğu Karadeniz

Kuraklık sonucunda;

- Tarımsal üretim azalır
- Yer altı suları azalır
- Salgın hastalıklar artar
- Böcek istilaları görülür
- Bitki - Hayvan türlerinde azalma
- Yoksullukta artış olur

ORMAN YANGINI

- Akdeniz'de ve Ege'de risk yüksektir
- Nedeni ise Akdeniz iklimidir

KİRLİLİKLER

Su Kirliliği

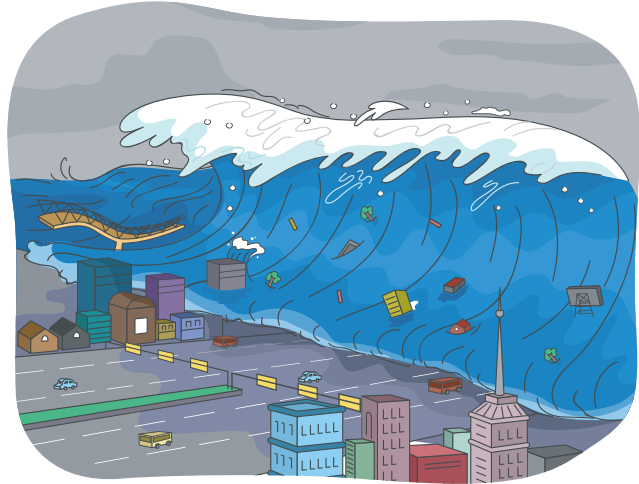
- Hızlı nüfus artışı
- Sanayi atıkları
- Çevrenin bilinçsiz kullanımı
- Organik, inorganik, radyoaktif maddeler

Hava Kirliliği

Londra Tipi: Kömür + Sis

Las Angeles Tipi:

- Sanayi + Trafik
- İstanbul İzmit arasında bazen görülür

Su Kirliliğinin Yüksek Olduğu Göller:

- Beyşehir
- Manyas
- Sapanca
- İznik
- Van Gölü

- En temiz akarsu: Zap Suyu
- En temiz körfez: Saros Körfezi

Toprak Kirliliği

- Kimyasal gübre ve tarım ilaçları
- Katı atıkların toprak yüzeyinde kalması
- Erozyon
- Tarım alanlarının amaç dışı kullanımı
- Endüstriyel kirlenme gibi kirliliklerin toprağın kirli olmasının başlıca sebepleridir

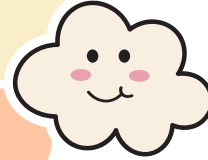

Akarsular:

- En kirli akarsu; Ergene
- Sakarya Nehri
- Kızılırmak
- Susurluk
- İzmit Körfezi
- Gediz
- İskenderun Körfezi
- Antalya Körfezi
- Çandarlı Körfezi
- Gemlik Körfezi
- Gökova Körfezi

nüfus

- İlk nüfus sayımı, askere alınacak kişileri belirleyebilmek amacıyla II. Mahmut Döneminde (1831) yapılmıştır. Bu sayımı Sultan Abdülmecit (1844) tarafından nüfus kimlik belgesi verilecek bireyleri tespit edebilmek amacıyla yapılan sayım izlemiştir
- Ülkemizde düzenli ve planlı nüfus sayımları Cumhuriyet ile başlamıştır.
- Türkiye’de ilk düzenli nüfus sayımı 28 Ekim 1927 tarihinde gerçekleşti
- Periyodik nüfus sayımları, ülkemizde 1935’te yapılan ikinci genel nüfus sayımı ile başlamış olup bu sayımların her beş yılda bir tekrarlanması kararlaştırılmıştır.
- 2007’den itibaren

Adrese Dayalı Nüfus kayıt sistemine geçilmiştir

Nüfus sayımları iki farklı şekilde yapılır. Bunlar De Facto ve De Jure’dir

De Facto:

Kişiler sayım anında neredeyse oranın nüfusuna dahil edilir

De Jure:

Kişilerin sayım anında bulunduğu yerin nüfusuna bağlı ikamet adresinin nüfusuna dahil edilmesidir

Birinci Dönem:

- 1927-1960 yılları arasını kapsayan bu dönemde Türkiye nüfusu yaklaşık 11 milyon kişi artmıştır
- Balkan Savaşları, I. Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı gibi ülke nüfusunu etkileyen olayların sonrasidir
- Bu nedenle Cumhuriyet'in ilk yıllarında Türkiye'de doğum oranlarını artırıcı politikalar uygulanmıştır
- Anadolu'ya yapılan Türk göçleri ile 1939 yılında Hatay'ın ana vatana katılması da nüfusun artmasını sağlamıştır

İkinci Dönem:

- 1960-1985 yılları arasındaki dönemi kapsar
- Türkiye'de aile planlamasına yönelik yapılan çalışmalarla sosyal ve ekonomik hayatta yaşanan gelişmelere bağlı olarak ülke nüfusunun artış hızında bir azalma görülmüştür.
- Dış ülkelere doğru gerçekleşen (özellikle Almanya) işçi göçlerinin de ülkemizdeki nüfus artış hızının düşmesinde etkili olduğu söylenebilir.

Üçüncü Dönem:

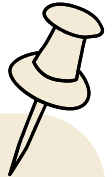
- 1985 yılı sonrasını kapsamaktadır
- Türkiye nüfusunun artış hızında ciddi bir düşüş yaşanmıştır

Bunun nedeni:

- Şehirleşmeye bağlı olarak değişen aile yapısı,
- Kadınların iş hayatında aktif rol alması,
- Evlilik yaşının yükselmesi,
- Eğitimdeki ilerlemeler,
- Tarım dışı sektörlerdeki istihdam artışı etkili olmuştur.

MUTLAKA BİL

- 1940 yılında Hatay anavatanına katıldı ve nüfus arttı.
- 1965 yılında yurtdışına işçi göçü yapıldı. Nüfus artış hızı düştü
- 1995 yılında Bulgaristan ve Yunanistan ile nüfus mübadelesi yapıldı, nüfus arttı

Türk verilerine göre nüfusu en çok olan şehir İstanbul, en az olan şehir Bayburt

Doğal Nüfus Artışı:

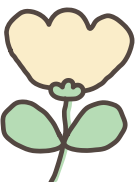
Doğal Nüfus artışı fazla ise Doğum'da fazla o da Doğru'da fazladır

Gerçek Nüfus Artışı:

Gerçek nüfus artışı fazla ise Gelişmiş yerdur o da Göç alır

2005 sonrası dönem:

- Doğum oranlarının artırılmasına yönelik politika uygulanmıştır

2014 yılında yapılan bazı düzenlemeler:

- Doğum yapan annelere çocuk sayısına göre destek verilmesi
- Çalışan anneler için çalışma sürelerinin kısaltılması
- Doğum izinlerinin artırılması
- Bakıcı yardımı yapılması

Nüfus yoğunluğu en fazla olan ilimiz İstanbul

Ortanca yaştan en yüksek olduğu il
Sinop

NÜFÜS ARTIŞI

Olumlu sonuçlar:

- Ülkenin askeri gücüne katkı sağlar
- Ülke nüfusu dinamik bir yapı kazanır
- Mal ve hizmetlere olan rağbet artar
- İhtiyacın daha fazla olmasıyla birlikte üretim artar
- Nüfus artış hızının yaşanması yeni endüstriyel alanların oluşmasını sağlar
- Üretimdeki maliyet azalmaya başlar

Olumsuz sonuçlar:

- Çevre kirliliği artar
- İşsizlik artar
- Beslenme ve Sağlık hizmeti artar
- Kişi başına düşen milli gelir azalır
- Çarpık kentleşme artar
- Doğal kaynakların tüketimi artar
- Kalkınma hızı yavaşlar
- İhracat azalır, ithalat artar

ARİTMETİK NÜFUS YOĞUNLUĞU

- Aritmetik nüfus yoğunluğu, toplam nüfusun ülke yüz ölçümüne bölünmesi ile elde edilen rakamdır.

Aritmetik Nüfus Yoğunluğu = Toplam Nüfus / Yüz Ölçümü

Türkiye’de aritmetik nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu bölge :

- Marmara Bölgesi
- Nedenise Marmara Bölgesinin yüz ölçümünün ve toplam nüfusun çok fazla olmasıdır

Türkiye’de aritmetik nüfus yoğunluğunun en az olduğu bölge :

- Doğu Anadolu
- Nedenise Doğu Anadolu’nun yüz ölçümü fazla, toplam nüfusun az olmasıdır

TARIMSAL NÜFUS YOGUNLUGU

- Bir ülkedetarım ve hayvancılıkla geçinen nüfusun, tarımsal alana bölünmesiyle elde edilen nüfus yoğunluğuna tarımsal nüfus yoğunluğu denir.
- Tarım arazilerinin geniş olduğu illerde tarımsal nüfus yoğunluğu az, tarım arazilerinin sınırlı olduğu dağlık engebeli illerde ise tarımsal nüfus yoğunluğu fazladır. Buna göre Rize’nin tarımsal nüfus yoğunluğu Konya’dan daha fazladır.
- Engebe artarsa tarımsal nüfus yoğunluğuda artar

Tarımsal nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu yerler:

- Doğu Anadolu Bölgesi
- Hakkari Bölümü
- Doğu ve Batı Karadeniz
- Yıldız Dağları Bölümü
- Menteşe- Muğla Yöresi
- Teke- Taşeli Platosudur
- Yukarı Kızılırmak bölümü

Tarımsal nüfus yoğunluğunun en az olduğu yerler:

- İç Anadolu
- Marmara
- Çukurova
- Ergene
- Güneydoğu Anadolu

FIZYOLOJİK NÜFUS YOGUNLUGU

- Toplam nüfusun tarım alanlarına bölünmesi ile elde edilen rakama denir

Fizyolojik nüfus yoğunluğunun en fazla olduğu yerler:

- Doğu Anadolu Bölgesi
- Hakkari Bölümü
- Doğu ve Batı Karadeniz
- Yıldız Dağları Bölümü

- Menteşe- Muğla Yöresi
- Teke- Taşeli Platosudur
- Yukarı Kızılırmak bölümü

Fizyolojik nüfus yoğunluğunun en az olduğu yerler:

- İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu

TÜRKİYE'DE NÜFUSUNUN SEYREK OLDUĞU YERLER

- Tunceli
- Sinop
- Kastamonu
- Artvin
- Gümüşhane
- Kırklareli
- Çanakkale
- Muğla
- Kütahya
- Burdur
- Sivas
- Elazığ
- Malatya

Taşeli Platosu:

- Yerleşme az, yüksek engebeli, karstik arazi, verimsiz toprak.

Tuz Gölü Ve Çevresi:

- Nüfus seyrek, kurak ve su kaynakları az

Erzurum- Kars Platosu:

- Nüfus seyrek, yüksek, soğuk

TÜRKİYE NÜFUSUNUN YAPISAL ÖZELLİKLERİ

- Nüfus yapısında 0-14 yaş grubu genç nüfustur
- 15-64 yaş grubu olgun ve yetişkin nüfustur
- 65+ yaş grubu yaşlı nüfustur
- Genç nüfus ve yaşlı nüfus BAĞIMLI NÜFUS olarak geçer
- Türkiye'nin ortalama yaşı 33.3'tir
- En yaşlı ilimiz Sinop
- En genç ilimiz Hakkari

TÜRKİYE'DE NÜFUS DAĞILIMINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

- Türkiye'de nüfus dağılımını etkileyen iki faktör vardır. Bunlar; Doğal Faktörler ve Beşeri Faktörler

Doğal Faktörler:

- İklim Özellikleri
- Yer Şekilleri
- Toprak Özellikleri

Beşeri Faktörler:

- Sanayileşme
- Tarım
- Yeraltı Kaynakları
- Turizm
- Ulaşım

ANADOLU'DAKI İLK YERLEŞİM YERLERİ

Anadoludaki İlk Köy:

Çayönü-Diyarbakır

Dünyanın ilk ticaret Kenti:

Kültepe- Kayseri

Anadoludaki ilk Şehir:

Çatalhöyük - Konya

Yerleşmeler

MEZRA:

- Genellikle ekip biçme ve hayvancılık yapılan, bir veya birkaç aileye ait olan yerleşmelere denir.
- Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu ve Karadeniz’de yaygındır.

DIVAN

- Birbirine uzak birden fazla mahallenin birleşmesiyle oluşmuş yerleşmelere denir.
- Batı Karadeniz’de yaygın

ÇİFTLİK:

- Geniş araziler üzerine kurulmuş, arazi sahipleri ve çalışanlar için evlerin bulunduğu, etrafı çevrili yerleşmedir.
- Ege, İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu

MAHALLE:

- Tarım ve hayvancılıkla uğraşan az sayıda ailenin oturduğu yerleşmelere denir.
- Bu yerleşmeler; Karadeniz, Batı Anadolu, Marmara ve Akdeniz’de yaygındır.

Oba:

- Göçebe yaşayan ailelerin hayvancılık yapmak amacıyla oluşturduğu geçici yerleşmelere denir. Genellikle çadırlardan oluşur
- Orta Karadeniz ve Toroslarda bulunur
- Hayvancılık

YAYLA:

- Genellikle ilkbahar ve yaz mevsimlerinde yüksek kesimlerdeki gür ot topluluklarından hayvancılık faaliyetlerinde yararlanmak amacıyla oluşturulan geçici yerleşmelere denir.
- Karadeniz- Akdeniz
- İç- Doğu Anadolu’da yaygın
- Hayvancılık

AGIL:

- İç Anadolu, Doğu Anadolu’da yaygındır.
- Hayvancılık

DAM:

- Batı Anadolu’da yaygındır
- Tarım- Hayvancılık

DALYAN:

Egede balıkçılık amacıyla kurulan yerleşmeler

Sürekli (Daimi) Olanlar:

Çiftlik, mahalle, mezra, divan

Geçici Olanlar:

Yayla, ağıl, kom, dalyan, dom ve oba

KOM:

- Hayvancılık faaliyetleriyle uğraşan aileler tarafından kurulmuş geçici yerleşmelere denir
- Doğu Anadolu’da yaygındır

En yaygın geçici köy altı yerleşmesi yayladır. Çiftlikler ise genellikle düz bölgelerde kurulmaktadır

KÖY ALTI YERLESMELERİN ÖZELLİKLERİ

- Tarım ve hayvancılık vardır
- Genellikle dağınık yerleşme görülür
- Nüfusları azdır
- Küçük ve az sayıda konutlardan oluşur
- Sosyal imkanlar kısıtlıdır

YERLEŞME SEKLINE (DOKULARINA) GÖRE YERLEŞİM

TOPLU YERLEŞME:

- Evlerin birbirine yakın olarak kurulduğu yerleşmelere toplu yerleşme denir.
- Toplu yerleşmelerin ortaya çıkmasında su kaynaklarına yakın olma isteği başlıca nedenler arasındadır. Bunun dışında toprakların sınırlı olduğu yerlerde insanlar tarım arazisi üzerine değil, yakınındaki dağ yamaçlarına toplanırlar

DAĞINIK YERLEŞME:

- Tek ev ve eklentilerden ibaret olan bu tip yerleşmeler, tarımsal toprakların sınırlı olduğu dağlık araziler ve eğimin fazla olduğu alanlarda yaygınlık gösterir.
- Doğu Karadeniz

ÇIZGISEL YERLEŞME:

- Bir akarsu ve yol boyunca görülen yerleşmeler
- Örneğin Amasya

DAİRESEL YERLEŞME:

- Düz bir arazide veya ovada kurulan dairesel şekle sahip yerleşmelere dairesel yerleşme denir.

mesken tipleri

AHSAP:

- Nemli iklim alanlarında görülen doğal bitki örtüsü ormanlardır.
- Karadeniz Bölgesinde sık rastlanmaktadır.
- Risk: Yangınlar sık yaşan

TAS:

- Bu tip evler etrafta taş malzemenin çok olduğu Doğu Anadolu, Ege ve Akdeniz Bölgelerimizde görülür.
- Taş malzeme olarak kalker ya da volkanik kayalar kullanılır

- İç Anadolu Bölgesinde,
- Nevşehir ve çevresindeki volkanik arazilerde
- Akdeniz Bölgesindeki karstik arazilerde rastlanır.

KERPIÇ:

- Karasal yerlerde yaygın
- İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yaygındır

TÜF EVLER:

- Volkanik arazilerin bulunduğu yerlerde yaygın
- Nevşehir peri bacaları

BETONARME EVLER:

- Çimento, kum ve demir kullanılarak yapılan bu evler günümüzde daha çok nüfusun yoğun olduğu şehirlerde kullanılır.

Türkiyede Göç

- Türkiye’de göçlerin yönü genelde kırsal yerlerden kentlere doğrudur.
- İç kesimlerden kıyılara ya da doğudan batıya doğru gittikçe göç hareketlerinde yoğunluk artar.

En çok göç eden alan iller;

- İstanbul, Ankara, İzmir

Kalıcı Göçler;

- Bu göçler genellikle kırsal kesimden kente veya küçük şehirlerden büyük şehirlere olan göçlerdir.

Kalıcı Göçlerin Nedenleri;

- Kırsal alanlardaki nüfus artışı
- Kırsal kesimde iş imkanlarının kısıtlı olması
- Sosyal problemler
- Kentlerde eğitim ve sağlık hizmetlerinin yaygın olması

Kalıcı Göçün Sonuçları;

- Düzensiz kentleşme görülür
- Nüfusunda aşırı artış meydana gelir
- Yatırımlar dengesiz dağılır
- Alt yapı hizmetlerinde yetersizlik görülür
- Kırsal kesim yatırımlarında verimsizlik meydana gelir

MEVSİMLİK GÖÇLER

- Yılın belli bir zamanında kırsal yerlerden büyük şehirlere çalışma amacıyla yapılan göçlere mevsimlik göç denir.
- Mevsimlik göçlere tarım sezonunda Çukurova’ya pamuk hasadına, Ordu ve Giresun’a fındık, Niğde ve Afyon’a patates toplamaya, Akdeniz ve Ege kıyılarında turizm sektörüne yönelik tesislerde ve inşaat sektöründe çalışmak için büyükşehirilere giden işçiler örnek gösterilebilir.
- Kırsal kesimlerde hayvanların daha iyi otlatılabilmesi amacıyla yaylalara doğru gerçekleşen göçler de mevsimlik göç kapsamında değerlendirilebilir.

DİŞ GÖÇLER

- Bir ülkeden diğer bir ülkeye yapılan göçlere dış göç denir.
- Dış göçlerin nedenleri şunlardır;

Savaşlar

Afetler

Etnik Nedenler

Sınırların Değişmesi

MÜBADELE GÖÇLERİ:

Mübadele göçü, ülkeler arasında gerçekleşmekte olan bir tür göçtür.

Bir anlaşma kapsamında iki veya daha fazla ülkenin anlaşmasına bağlı olarak ülke nüfusları azınlıkta olan kısımların yer değiştirmesi mübadele göçü denir

- 1923 yılında Türkiye ile Yunanistan arasında imzalanan Lozan Antlaşması ile gerçekleşen nüfus mübadelesiinde 1.200.000 kişi Türkiye'ye, 450.000 kişi Yunanistana geçmiştir

BEYİN GÖÇLERİ:

- Geri kalmış ülkelerdeki EĞİTİMLİ veya ZEKİ insanların gelişmiş ülkelere yaptığı göçlerdir.
- ABD, Almanya, İngiltere, Fransa gibi ülkeler beyin göçü alır

DİS GÖÇLERİN NEDENLERİ

- Savaşlar ve Siyasi Nedenler
- Baskı ve Zulümler
- Ekonomik nedenler (İşsizlik)
- Doğal Afetler
- Sınırların Değişmesi
- Etnik Sorunlar
- Nüfus Mübadelesi

DİS GÖÇLERİN SONUÇLARI

- Ülkeler arası ekonomik ilişkiler gelişir.
- Göç alan ülke nüfusu artar.
- Ülkeler arası kültürel ilişkiler gelişir.
- Göç veren aileler bölünür
- Göç veren ülke nüfusu azalır.
- Ülke ekonomisine döviz girdisi sağlanır.

DOĞAL AFET GÖÇLERİ:

- Deprem, sel, taşkın, tsunami gibi afetler nedeniyle bölgeden güvenli bir bölgeye doğru yapılan göçlerdir
- 1999'da Gölcük'te meydana gelen deprem sonucunda Marmara Bölgesinden diğer bölgelere yoğun bir göç yaşanmıştır

SAVAS GÖÇLERİ

- Ülkede meydana gelen savaş, siyasi ve sosyal sebeplerden dolayı ülke içine ve dışına yapılan göçler.
- Suriyede meydana gelen savaş sonucunda çok sayıda insan Avrupa ülkelerine göç etmiştir

Türkiyede Tarım

TARIM TIPLERİ

Ekstansif Tarım:

- Modern tarım yöntemlerinin uygulanmadığı, geleneksel yöntemlerle yapılan tarım metoduna da ekstansif (ilkel) tarım denir.
- Tarım doğal koşullara bağımlı yapılıdır.
- Tarımsal verim düşüktür.
- Çay bir ekstansif tarım ürünüdür

Intansif Tarım:

- Sulama, gübreleme, ilaçlama ve kaliteli tohum gibi uygulamalardan bilimsel yöntemlerle yararlanılan tarım metoduna intansif (modern) tarım denir.
- Bu yöntemde doğal koşullara bağımlılık oldukça düşük olduğundan verim çok yüksektir.
- Türkiye’de özellikle Akdeniz ve Ege kıyılarında yapılan seracılık faaliyetleri, modern tarım metoduna örnek verilebilir.

Nadas Tarım:

- Toprağın bir yıl boş bırakılması olayıdır.
- Erozyona neden olur

NÖBETLESE TARIM:

- Her yıl farklı ürünler ekilmesi
- Baklagiller- tahıllar- yumru kökleri
- Nadası ve erozyonu azaltır

MONO KÜLTÜR TARIM

- Herhangi bir tarım ürünü bir tarım bölgesinde çok fazla yetiştiriliyorsa, o bitki, o yöre için mono kültür bitki demektir.
- Rize’de çay, Ordu’da Fındık, Ergene havzasında ayçiçeği, Anamur ‘da muz vs

Tarım Ürünleri

FINDIK:

- Karadeniz ikliminin bitkisidir
- Yetiştirme şartları, Karadeniz ikliminin özelliklerine uyum sağlamıştır
- Karadeniz 1. Sırada
- Üretimde dünyada 1. Sırada
- Üretimde en fazla 1.Ordu 2.Samsun 3.Sakarya

KAYISI

- Kayısı, taze ve kurutulmuş olarak tüketilir.
- Türkiye’de kayısı üretiminin yaklaşık % 50’si Malatya’da gerçekleştirilmektedir.
- Üretimde Malatya 1. Sırada
- İhraç ürünleri arasında

MISIR :

- Beslenmenin yanı sıra hayvan yemi ve endüstride ham madde olarak kullanılmaktadır.
- Yem, yağ ve tatlandırıcı sektörü ile biyoyakıt-biyoetanol üretimindeki kullanımı da artmaktadır.
- Karadeniz kıyı kuşağında yaz yağışları sonucu yetişebilen mısır, diğer bölgelerde daha çok yaz mevsiminde sulama yapılarak yetiştirilmektedir.

İç Anadolu bölgesi 1. Sıradadır

1) Konya

2) Adana

HASHAS:

- Uyuşturucu yapımında kullanılmasından dolayı Devlet Kontrolünde yetiştirilir
- Ülkemizde en fazla Afyon, Konya, Denizli şehirlerinde yetiştirilir

KETEN:

- Liflerinden kumaş,tohumlarından ise boya üretiminde kullanılan bezir yağı elde edilir. (Tekirdağ)
- Devlet kontrolünde değildir

ANASON:

- Sıcaklık ister ve içki sanayisinde kullanılır
- Göller yöresi ve İç Batı Anadolu'da yetiştirilir . (Burdur, Muğla)

ÇAY:

- Çay üretimi 1917'li yıllarda başladı.
- Anavatanı Güneydoğu Asya'dır.
- Her mevsim yağışlı kışların ılık geçtiği iklimlerde yetişir.
- Doğu Karadeniz iklim şartları çay tarımına uygundur. (Rize Trabzon Artvin)

ELMA:

- Üzümden sonra en çok yetiştirilen meyvedir
- Karaman Niğde,Konya Isparta

PIRINÇ:

- Üretim akarsu boylarında yapılır
- Yetiştirme döneminde suyun içinde kalması gerekir
- İthal edilir
- Bulaşıcı hastalık olamaması için devlet kontrolünde üretilir
- Marmara bölgesi 1. Sırada (Edirne - Tekirdağ)

KIVI:

- Tropikal bitkidir
- En önemli üretim Marmara'da yolovada gerçekleşir

ZEYTİN:

- Akdeniz ikliminde yetişebilen en önemli tarım ürünlerinden biridir.
- Hem sofralık hem de yağlık olarak üretilmektedir.
- 1.Sırada Ege Bölgesi (Manisa, Aydın) daha sonra Marmara, Akdeniz de yetişir
- Artvinde MİKROKLİMA olarak yetişir

ÜZÜM:

- Türkiye'de üretim alanı en yaygın yetiştirilen ürünlerden biridir.
- İklim ile toprak özellikleri yönünden çok seçici değildir.
- Kuru yaş olarak üretilmektedir
- İhraç ürünleri arasında
- Ege bölgesi 1. Sırada
- En az Karadeniz'de yetişir (güneşlenme az)

TÜTÜN:

- İklim seçiciliği yoktur
- Hasadı zahmetlidir
- Nem azlığından dolayı İç Anadolu bölgesinde yetiştirilmez

GÜL:

- Kozmetik, uçucu yağ, süs bitkisi olarak kullanılır.
- En fazla 1. Sırada Isparta 2. Sırada Burdur çevresinde üretilir

İNCİR:

- İncir, yüksek sıcaklık isteyen soğuğa ve don olaylarına karşı dayanıksız bir meyvedir.
- Ege bölgesi 1. Sıradadır (Aydın, İzmir)

TURUNÇGİLLER

- Kış ılıklığı isteyen limon- mandalina- portakalın genel adıdır
- Üretimin büyük bölümünü "Akdeniz- Ege" karşılar

MUZ:

- Tropikal iklim meyvesidir
- Yüksek sıcaklık ve bol nem ister
- 1. Sırada Akdeniz Bölgesinde bulunur (Antalya- Mersin)
- Don olayına karşı en hassas üründür

PAMUK:

İşlenmesi yönüyle çırçır sanayisinin, lifi ile tekstil sanayisinin, çekirdeği ile yağ ve yem sanayisinin, linteri ile de kâğıt sanayisinin ham maddesi olması açısından önemli bir üründür.

- Yağ ve iplik üretiminde kullanılır
- Mikroklima olarak Iğdır'da yetişir
- Güneydoğu Anadolu 1. Sıradadır
- Şanlıurfa- Aydın- Hatay
- Devlet kontrolünde yetişir

SEKER PANCARI:

- İlk şeker fabrikası Alpullu'da (Kırklareli) kurulmuştur
- Sulanabilen her yerde yetişir
- Kolay bozulduğu için fabrikalar hammaddeye yakın kurulmuştur
- İç Anadolu 1. Sırada (Konya- Yozgat- Eskişehir)

BUĞDAY:

- Türkiye'nin iç kesimleri ile karasal iklim özellikleri gösteren step bölgelerde buğday tarımı yaygın olarak yapılmaktadır
- Türkiye'nin en fazla ekilen tarım ürünüdür
- İç Anadolu bölgesi 1. Sıradadır
- Yetiştirme döneminde su, olgunlaşma döneminde kuraklık iste

Baklagiller:

- Nohut (Ankara- Yozgat- Kırşehir)
- Fasülye (Niğde - Konya)
- Kırmızı Mercimek (Şanlıurfa- Diyarbakır)
- Yeşil Mercimek (Yozgat) yetişir
- Besin değeri bakımından zengindir
- Toprağın organik azotça zenginleşmesini sağlar

Seracılık:

- Kış ılıkliğının en fazla yaşandığı "Akdenizde" gelişmiştir

Türkiyede Hayvancılık

- Meralarda otlatılan hayvanların ahır veya ağıllarda kaba yemle beslenmesine mera (otlak) hayvancılığı denir.
- Ahırlarda genellikle yapay yemlerin kullanılmasıyla yürütülen hayvancılık faaliyetine de besi hayvancılığı denir.
- Türkiye’de hayvansal üretimde görülen düşük verimin nedeni, yerli hayvan ırklarına ait et ve süt veriminin düşük olmasıdır
- Hayvancılık; küçükbaş, büyükbaş, diğer hayvancılık faaliyetleri ile kümes hayvancılığı olmak üzere dört grupta sınıflandırılmaktadır.

MERA HAYVANCILIK:

- Doğu Otlaklarda yapılan hayvancılıktır
- Et ve süt verimi azdır
- İklinden etkilenir
- Ülkemizde Doğu Anadolu, İç Anadolu, Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaygındır

BESİ- AHIR:

- İklim ve bitki örtüsünden etkilenmez
- Et ve süt verimi fazladır
- Ülkemizde besi ve ahır hayvancılığı büyükbaş hayvanlarla yapılır
- En çok Marmara’da gelişmiştir.

KÜÇÜKBAS HAYVANCILIK

KOYUN:

- İç kesimlerde etkili olan yarı kurak iklim koşulları ile bozkır bitki örtüsünün varlığı, koyun yetiştiriciliğinin yaygın olarak yapılmasına imkân sağlamaktadır.

- Et ve Süt verimi düşüktür
- En çok İç Anadolu’da, Doğu Anadolu’da, Güneydoğu Anadolu’da bölgelerinde
- Ülkede en çok beslenen hayvandır
- Verimi yüksek olan Merinos koyunu Bursa çevresinde beslenir

KIL KEÇİSİ:

- Toroslar gibi dağlık ve engebeli alanlarda yaygın olarak görülmektedir.
- Engebe- Maki
- Akdeniz 1.sırada
- Mersin il birincisidir

TIFTIK KEÇİSİ:

- Ankara keçisi
- Yünü için beslenir
- Siirt, Mardin illerinde yetiştirilir

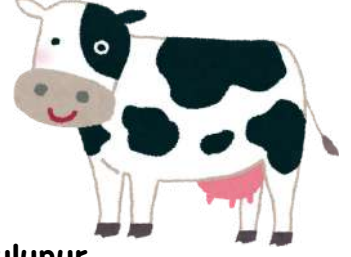
BÜYÜKBAS HAYVANCILIK SIGIR

- Kuzeydoğu Anadolu'da serin ve yağışlı yazlarla çayır bitki örtüsü bulunur. Sığır yetiştirme alanıdır ve mera hayvancılığı yapılır.

KÜMES HAYVANCILIGI:

Eti ve yumurtası için beslenen tavuk, hindi, kaz, ördek gibi kanatlı hayvanlar kümes hayvanları olarak adlandırılır.

- Erzurum- Kars- Ardahan- Rize büyükbaş hayvancılığın yapıldığı illerdir

- İklimden etkilenmez
- En çok Marmara Bölgesinde bulunur

İPEK BÖCEKÇİLİĞİ

- Dut ağacıyla beslenir
- Suni (yapay) ipek üretiminde İstanbul önde gelir. Suni ipek üretimi ipek böcekçiliğini olumsuz yönde etkilemektedir.
- Soğuğa dayanaksızdır
- En fazla Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndedir

ARICILIK:

- Dağlık ve engebeli yerlerde yapılır.
- Bitki çeşidinin fazla
- Sanayiden uzak
- Tarım alanından uzak alanlarda yapılır

BALIKÇILIK:

Türkiye'de Balıkçılığın Gelişmemesinin Sebepleri

- Açık deniz balıkçılığının gelişmemesi
- Açık deniz balıkçılığına uygun büyük gemilerin olmaması
- Zararlı ve mevsimsiz avlanmalar
- Balıkları muhafaza edecek soğuk hava depolarının yetersiz olması
- Deniz, göl ve akarsuların kirlenmesine bağlı olarak balık miktarının azalması
- Halkın bitkisel ve kırmızı ete bağlı gıdaları balık etine tercih etmesi

Deniz Balıkçılığı:

Türkiye'de en fazla balık denizlerden üretilmektedir. Balıkçılık ilkel yöntemlerle yapılmaktadır. Denizler de yapılan balıkçılıkta Karadeniz Bölgesi birincidir.

Tatlı Su Balıkçılığı:

- Akarsularda tatlı su göllerinde ve barajlarda yapılır
- Eğirdir, Beyşehir, Ulubat, İznit, Çıldır göllerinde tatlı su balıkçılığı yapılırken suları çok tuzlu olan Tuz Gölü, Burdur, Acıgöl ve Van Gölünde akarsu ağızları dışında balık üretimi yapılamaz.
- En çok balık avlanan göl Van Gölüdür (İNCİ KEFALİ)

ORMANCILIK

Ormanların Yararları:

- Ormanlar bitki örtüsü ve toprak içerisinde büyük miktarda karbon depoladıklarından, iklim üzerinde olumlu etkiler yapar. Aşırı sıcaklıkları düzenler, bir ısı tamponu gibi görev yapar. Sıcaklığı soğukluğu dengeler, yaz sıcaklığını azaltırken, kış sıcaklığını artırır, radyasyonu önler.
- Erozyonu önler, havayı temizler, kereste odun ihtiyacını karşılar, yeraltı suyunu besler, sel ve taşkınları önler.
- Ülkemizde orman alt sınırı en düşük olan bölge Karadeniz'dir. Nedeni yağışın fazla olmasıdır.
- Türkiyede orman üst sınırı güneyden kuzeye gidildikçe azalmaktadır. Nedeni enlemdir.
- Akdeniz ve Ege bölgelerindeki ormanlarda en çok bulunan ağaç türü Kızılçamdır
- Karadeniz bölgesindeki ormanlarda ağaç kesimlerde geniş yapraklı ağaçlar. (Kayın, kestane, palamut, gürgen) yüksek kesimlerde ise iğne yapraklı ağaçlar (ladin, göknar, sedir, sarıçam bulunmaktadır)
- Mobilyacılık: Mobilyacılık en fazla Ankara'da gelişmiştir. Kayseri, Bursa, İnegöl ve İstanbul'da da mobilyacılık gelişmiştir.
- Yakacak odun ihtiyacı sağlanır.
- Ayrıca ormanlar barajların ekonomik ömrünü uzatır, doğal afetleri önler, ülke turizmine katkıda bulunur
- Telefon ve maden ocağı direği sağlanır.
- Karton ambalaj yapımında kullanılır.
- Kibrit üretimi sağlanır
- İlaç ve kozmetik sanayisine katkı sağlar.
- Yabani hayvanların yaşam alanıdır
- Avcılığa katkı sağlar.
- Kent çevresindeki ormanlar gecekondulaşmayı önler.
- Temiz hava sağlar

Türkiye'deki Ormanlara Zarar Veren Sebepler

- Orman yangınları
- Tarım alanı ve bina yapımı için ormanlık alanları yok etmek
- Hava ve su kirliliği
- Keçi otlatmak (Kıl keçisi orman fidanlarına büyük zarar vermektedir.)
- Baraj ve yol yapımı

Madenler

DEMİR

- En çok kullanılan madendir
- Demir Çelik sanayisinin hammaddesidir

Çıkarılır;

- Sivas (Divriği)
- Malatya (Hekimhan- Hasançelebi)

İşlenir;

- Karabük - Ereğli (enerji kaynağına yakın)
- İskenderun(ulaşım)

BAKIR

- İhraç edilen madendir

Çıkarılır;

- Kastamonu (Küre)
- Rize (Çayeli)
- Artvin (Murgul)

İşlenir;

- Samsun (ulaşım)

BOKSİT

Aluminyum hammaddesidir

Çıkarıldığı yer;

Konya/ Seydişehir
Antalya/ Akseki
Hatay/ Payas
En çok Akdeniz

İşlenir;

İşlenir; Konya / Seydişehir

BOR

- %72'si bizdedir
- Çıkarılır; Balıkesir, Eskişehir, Kütahya, Bursa

İşlenir;

- Kırka/ Eskişehir (hammaddeye yakınlık)
- Balıkesir /Bandırma (ulaşım)

KROM

- Rezervi çok fazladır
- Çeliğe sertlik verir
- Çıkarılır; Elazığ/ Guleman,
- Muğla/Fethiye- Köyceğiz

- İşlenir; Elazığ ve Antalya

ZIMPARA TASI

- Rezervi en fazla Türkiye'de
- Muğla, Denizli, Aydın'da bulunur
- İhraç Edilir ve Ahşap parlatmada kullanılır

BARİT

- Petrol kuyularında basıncı artırır
- İhraç edilir
- Boyaların yapımı, cam sanayisi, lastik sanayisinde kullanılır

FOSFOT

- Gübre yapılıır
- İthal edilir
- Rezervi çok azdır

Çıkarılır ;

- Mardin (Mazıdağı)
- Mersin
- İskenderun
- Samsun
- İzmit
- İzmir

MERMER

- Rezervi çok fazladır
- İnşaat ve süs eşyası yapımında kullanılır
- En çok Afyon ve Marmara Adasından çıkarılır

ASBEST (AMYANT)

- Yanmazlık özelliği olan maddedir
- Konser yapar- Yasaklı maden
- Amasya, Sivas, Eskişehir, Balıkesir yatakları bulunur

TRONA SODA KÜLÜ

- Maden suyu ve şişe cam imalatında
- Ankara'dan (Kazan, Sincan, Beypazarı)

ALTIN

- İlk olarak İzmir Bergama Ovacıkta bulunmuştur
- Kaz Dağları
- Gümüşhane Mostra Dağı ve ARTVIN Cerrattepede yatakları var

CIVA:

- Sıvı halde bulunan tek madendir
- Hassas aletlerin yapımında kullanılır
- Çıkarılır; İzmir Ödemiş- Konya Sarayönü

TUZ

- Tuz üretimi deniz, göl ve kaya tuzu yataklarından elde edilir
- Kaya tuzu Çankırı, Iğdır ve Karsta
- Göl tuzu Tuz Gölünden elde edilir
- Deniz tuzu çıkarımında ise İzmir Çamaltı Tuzlasıdır

PERLIT

- Volkanik kökenli bir camsı madendir
- Gıda - İnşaat- boya yapımından tarım sektörüne kadar pek çok alanda kullanılır
- izmir- Ankara- Bayburt çevresinde yatakları bulunur

KÜKÜRT

- Bağcılıkta ve kayısıcılıkta kullanılan hastalık önleyici bir madendir
- En önemli yatakları : Isparta Keçiborlu

LÜLE TASI

- Süs eşyası yapımında kullanılır
- Eskişehirde bulunur

MANGANEZ

- Çeliğe sertlik verir
- Zonguldak Ereğli

- Türkiye’de en yaygın olarak çıkarılan maden KROMDUR

VOLFRAM - TUNGSTEN

- Sert ve dayanıklı metal üretiminde alaşım olarak kullanılır
- Bursa Uludağda yatakları var

OLTU TAŞI

- Sadece Erzurumda bulunur
- Süs eşyası yapımında kullanılır

YENİLEMEYEN ENERJİ KAYNAKLARI

TAS Kömürü:

- I.Jeolojik dönemde oluştu
- Türkiye’deki üretimi tüketimini karşılayamadığı için ithal edilmektedir.
- Türkiye taş kömürüne bağlı enerji üretiminde dışa bağımlıdır.
- En fazla Batı Karadeniz Bölgesi’ndedir
- Demir Çelik enerji kaynağıdır
- Zonguldak Kozlu, Karadon, Bartın Amasra ve Kastamonu İnebolu Havzalarında bulunmaktadır
- Elektrik üretilir. Termik Santralleri;
- Zonguldak- Çatalağzı (Ham madde)
- Adana- Sugözü (Ulaşım)

LİNYİT:

- Çok yaygın kalitesiz kömür.
- III.Jeolojik zamanda oluşmuştur
- %42 Doğu Anadoludadır
- %24 Ege’de

Santralleri:

- Afşin - Elbistan
- Soma Manisa
- Yatağan Muğla
- Çayırhan

- Tunçbilek
- Seyitömer
- Tavşanlı

Kütahya

PETROL

- Türkiye'nin en fazla ithalat gideri petroledir.
- Türkiye'deki üretimi tüketimini karşılayamadığı için ithal edilir.
- Türkiye petrole dayalı enerji üretiminde dışa bağımlı bir ülkedir.
- İlk olarak Batman (Roman Dağı) bulundu

Petrol Rafinelerimiz

- İzmir (İpraş)
- İzmir (Aliağa)
- Mersin (Ataş)
- İzmir (Star)
- Batman
- Kırıkkale

Petrol Boru Hatları

Türkiyenin petrol ihtiyacının büyük bir kısmını

- Kerkük - Yumurtalık (IRAK)
- BTC (Bakü Tiflis Ceyhan) - Hazar- Azerbeycan boru hatlarıyla karşılamaktadır

DOĞALGAZ

- Türkiye'de en fazla enerji üretimi doğal gazdan sağlanır.
- Türkiye'deki üretimi, tüketimini karşılayamadığı için ithal edilir.
- Türkiye doğal gaza bağlı enerji üretiminde dışa bağımlıdır.
- En fazla Marmara Bölgesi'nde çıkartılır.

Çıkarılır;

- Kırklareli (Hamitabat)
- Mardin (Çamurlu)
- Akçakoca (Düzce)

İşlenir;

- Kırklareli (Hamitabat)
- Bursa (Ovaakça)
- İstanbul (Ambarlı)
- Bandırma (Balıkesir)

ASFALTIT

- Katı petroldür
- Tek termik santral "silopi"
- Şırnak Silopi'de bulunur

YENİLENEBİLİR KAYNAKLAR

Hidroelektirik (su gücü)

- Potansiyel en fazla Doğu Anadoludadır
- Üretim en fazla Güney Doğu Anadoludadır
- Üretim iklimden etkilenir
- En az olan bölge; Marmara ve Egedir

Hidroelektrik Santrallerimiz

Atatürk
Karakaya
Keban

Fırat nehri üzerindeki santraller

Altınkaya ve Kesikköprü
Deriner ve Yusufeli
Oymapınar
Hasanuğurlu
Suatüğurlu
Sarıyar

Yeşilırmak üzerindeki santraller

Adıgözel
Kemal

Büyük Menderes Nehri üzerindeki santraller

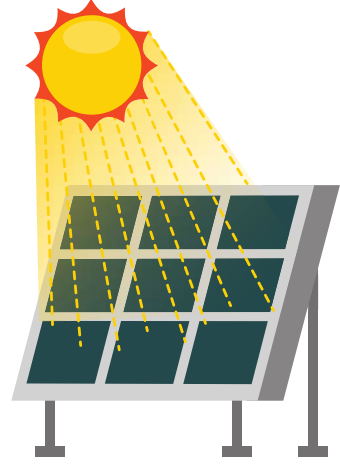

RÜZGAR Gücü

İlk rüzgar santrali : İzmir Çeşme Alaçatı
Üretim iklimden etkilenir

GÜNEŞ ENERJİSİ

- İlk güneş tarlası : Şanlıurfa- Birecikte kuruldu
- İlk kule tipi santral : Mersin
- Potansiyel en çok: Güneydoğu Anadolu'da
- En az: Doğu Karadeniz'de, nedeni bulutluluk
- Türkiye'de su üstüne kurulan güneş enerji santrali : Büyükçekmece Gölüne kuruldu

JEOTERMAL

- Potansiyel en çok Ege'de
- Sıcak su kaynaklarından buhar gücü elde edilir
- İklimden etkilenmez
- Aydın Germencik, Denizli- Sarayköy (EGE)
- Çanakale- Tuzla (MARMARA)

İç Ticaret:

Türkiye'de Ticaret

- Malların ve sermayenin ülke dışına aktarılmasıdır
- Dış ticaret (ithalat) ve (ihracatt) olarak iki şekilde gerçekleşir
- Canlı bir ticaret vardır
- Nedeni: Nüfusun artmasıdır.

Serbest Ticaret Bölgeleri

Mersin- İlk serbest bölge
Adana
Antalya

Mardin
Gaziantep
İzmir
İzmit

Samsun
Trabzon
Rize

Kayseri
Bursa
İstanbul
Denizli

Dış Ticaret:

1.Sırada ENDÜSTRİ (%94)

- Otomotiv
- Tekstil
- Kimya Sanayi
- Demir- Çelik
- Beyaz Eşya

2.Sırada TARIM (%4):

- Zeytin
- Üzüm
- Haşhaş
- Tütün- Antep Fıstığı
- İncir - Pamuk- Fındık- Meyve - Sebze

3. Sırada MADEN (%42)

- Bor
- Krom
- Tuz
- Çinko - Manganez

Transit Ticaret Nedir

- Bir ülkenin sadece yolları kullanılarak yapılan ticarete transit ticaret denir

• İran Transit Ticaret Yolu:

- Gürbulak Sınır Kapısı ile Trabzon Limanı

• Habur - Kapıkule Transit Ticaret Yolu

- Ortadoğu ve Avrupa arasında ticaret sağlayan yol

- İlk demir yolu : İzmir Aydın
- İlk YHT: Ankara- Eskişehir

Türkiye'nin Asma Köprüleri

- 15 Temmuz Şehitler Köprüsü
- Fatih Sultan Mehmet Köprüsü
- Nissibi Köprüsü
- Ağın Karamağara Köprüsü
- Osmangazi köprüsü
- Yavuz sultan selim köprüsü

Hava Yolları

- En pahalı yoldur
- En büyük havalimanı istanbul havalimanı
- İlk Deniz üstü havalimanı "OGU Projesi"

Deniz Yolları

- En ucuz yoldur
- Yurtdışı yük taşımacılığında 1.sıradadır
- İstanbul - Çeşme- Kuşadası- Bodrum- İzmir - Marmaris Limanı işlektir

İthalat Ürünleri

- Petrol
- Doğalgaz
- Sanayi Ürünleri
- Makine
- Elektrikli Ev Aletleri
- Kara Taşıtı
- Fabrika Kurmaya Yarayan Aletler
- Saat
- İlaç
- Ölçü Aletleri
- Silah
- Optik Araçlar

KİS TURİZMİ

- Uludağ- bursa
- Erciyes- kayseri
- Ilgaz- Kastamonu
- Sarıkamış- Kars
- Davraz (Isparta)
- Palandöken (Erzurum)
- Kartalkaya (Bolu)
- Kartepe (Kocaeli)
- Saklıkent (Antalya)
- Elmadağ (Ankara)

İNANÇ TURİZMİ

- Sümela Manastırı- Trabzon
- Edirne - Ulu cami
- Selimiye - Edirne
- St. Pierre - Hatay
- Meryem Ana - İzmir
- Mevlana- Konya
- Ulucami- Bursa
- Balıklıgöl- Şanlıurfa

JEOPOLİTİK BÖLGELER

Türkiye Jeopolitiği:

- Güçlü bir orduya sahiptir
- Genç ve dinamik bir nüfusa sahiptir
- Zengin su kaynaklarına sahiptir
- Doğu ile batı arasında enerji ve ulaşım koridorudur
- İki önemli boğaza sahiptir

Jeopolitik Konum Nedir?

Bir merkezin dünya üzerinde bulunduğu yerin siyasi, ekonomik, askeri ve kültürel anlamdaki önemine ve bunun dış siyasete etkisine JEOPOLİTİK KONUM denir

TÜRKİYE'NİN SORUNLARI

Doğrudan Sorunlar:

- Kıta sahanlığı
- Kara suları (Yunanistan ile)
- Fır hattı
- Sar bölgesi (Arama kurtarma bölgesi)
- Adalar
- Kırım
- Filistin meselesi
- Bosna
- Doğu Türkistan
- Kıbrıs (Yunanistan ile)
- Ermeni tehciri
- Irakın işgali
- Suriye (Su sorunu, göçmenler)
- Batı Trakya Türkleri
- Libya
- Afganistan
- Dağlık Karabağ meselesi
- Kosova meselesi
- Kafkaslar sorunu

TÜRKİYE'NİN SINIRLARI

BULGARİSTAN:

- Avrupa'ya giden en kısa yol
- Kapıkule sınır kapısı

GÜRCİSTAN :

- Sarp sınır kapısı

NAHÇIVAN:

- Dilucu sınır kapısı
- Özerk bölgedir, ülke değildir

ERMENİSTAN

- Akyaka sınır kapısı
- Hiç kullanılmayan en az ilişki kurulan sınır
- Nedeni Dağlık Karabağ bölgesinin işgalidir

İRAK:

- Habur sınır kapısı
- En yeni sınır kapısı üzümlü
- Ticaret yolu fazladır

İRAN:

- Gürbulak sınır kapısı
- Hem yüz ölçümü hem de nüfusu Türkiye'den fazla olan komşu ülkesidir

MUTLAKA BİL

- Türkiye'nin en uzun sınırı SURİYE ile
- Türkiye'nin en eski sınırı İRAN ile
- Türkiye'nin en kısa sınırı NAHCİVAN ile
- Türkiye'nin en yeni sınırı SURİYE ile

YUNANISTAN:

- İpsala sınır kapısı
- Meriç nehri sınırı çizer

SURİYE :

- Ceylanpınar
- Öncüpınar
- Mürşitpınar
- Kapanan kapılar ise Cilvegözü ve Yayladağıdır